

Maćična zběrka

ćišćanych archiwaliјow

Dolnoserbske składnostne ćišće

ca 1874 - 1925

M26 XVII

12

C

53 topej

B. 140. a.

W. 21. 1. 1.

MZb XXII 12 C   Zběrka dolnosorbiskich składnostnych šišćow / Sammlung niedersorbischer Gelegenheitsdrucke 1874-1926, 53 Blatt, 106 Seiten

Für die Digitalisierung dieser Sammlungsmappe wurde die Heftung der zu einer Akte gebundenen Einzeldrucke aufgelöst.

Die Dokumente sind bis zu Blatt 49 mit dem Stempel, ab Blatt 40 per Hand foliiert.

Ein Dokument dieser Sammlung ist an anderer Stelle digitalisiert und wurde daher nicht aufgenommen. (Dokument 8, Blatt 21-22)

- MZb XXII 12 C, Nr. 1, [Bl. 2]   Ta kschěscziańska Wěra [kjarliž / Kirchenlied], 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 2, [Bl. 3]   [Program za konfirmaciju w serbskej cyrkwi w Khoćebugu / Programm für die Konfirmation in der Wendischen Kirche in Cottbus], Cottbus / Chóšebuz, [1876], 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 3, [Bl. 4]   Broniš: [Fragment financeje rozprawy njemjenowanego ewangelskego towarstwa a kjarliž „Jesuŕowa ŕom wojzka“ / Fragment des Finanzberichtes eines ungenannten evangelischen Vereins und Kirchenlied „Jesuŕowa ŕom wojzka“], Cottbus: F. W. Brandt 1874, 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 4, [Bl. 5-6]   Zum funfzig-jährigen Amtsjubilaem des Lehrers und Cantors Herrn Gerasch in Krieschow [Texte von Liedern], Bautzen: Schmalers 1876, 2 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 5, [Bl. 7-14]   Sauerwein, Georg: Sserbske stuzki [Wosebite wudaće basnjow wót Sauerweina z Časopisa Maćicy Serbskeje / Sonderausgabe von Gedichten von Sauerwein aus der Zeitschrift Časopis Maćicy Serbskeje], Budyschin: Monse 1877, 8 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 6, [Bl. 15-16]   [Bitte um Prüfung des Entwurfs des Reglements für die zu bildende niederlausitzisch-wendischen Section der Maćica Serbska] (Entwurf.) Reglement für die niederlausitzisch-wendischen Section der literarischen Gesellschaft Maćica Serbska, Bautzen: Schmalers 1880, 2 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 7, [Bl. 17-20 b]   Wustawěnie sa dolnołužyski ŕerbski wotrěd Maschize Sserbskeje. Reglement für die niederlausitzisch-wendische Section der literarischen Gesellschaft Maćica Serbska, Bautzen: Schmalers [1880], 5 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 8, [Bl. 21-22]   Sauerwein, Georg: Grono žaržane na ten Sedan-ŕwězeń Werbńe. Ansprache gehalten zur Sedanfeier in Werben in der Niederlausitz, Cottbus: F. W. Brandt [1877], 2 Blatt, PPN Digitalisat 454273819
- MZb XXII 12 C, Nr. 9, [Bl. 23-24]   Wendischer Dank- und Bitt-Gesang der Spreewälder für die Rettung und Wiederherstellung ihres geliebten Königs Sr. Majestät des Deutschen Kaisers, Cottbus: Albert Heine [1878], 2 Blatt

- MZb XXII 12 C, Nr. 10, [Bl. 25-26] Der Spreewälderinnen unterthänigster Dank an Ihre Majestäten den Kaiser und die Kaiserin und Ihre Kaiserl. und Königl. Hoheiten den Kronprinzen und die Frau Kronprinzessin und die Frau Großherzogin von Baden, Cottbus: Albert Heine [1878], 2 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 11, [Bl. 27-28] Lieder bei der fünfzigjährigen Amtsjubelfeier des Cantors Christian Piater am 28. September in der Kirche zu Werben gesungen, Cottbus: Wilhelm Thiele, 1881, 2 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 12, [Bl. 29] Nět dajscho Bogu źěk [kjarliš / Kirchenlied], 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 13, [Bl. 30-31] Tešnař, Jan Bjedrich: Ten Kněs jo mój pastyř! abo Přatkařske knigly ... póruzjo Berskemu ludoju J. F. Teschnař ... drugi hudawk, Wórejzy: Wenzel 1879, 2 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 14, [Bl. 32] Dla schischczańa a wendawńa rědnych a hužytnych knigłow. [pšosba wo pšistup do wotrěda sa Dolnu rěz Maschizy Sserbskeje / Bitte um den Beitritt zur niedersorbischen Mašica Serbska], Cottbus: F. W. Brandt 1880, 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 15, [Bl. 33] Hutschobna pschošba [pšosba wo pódpěru za kubljanje serbskich fararjow w Dolnej Łužycy / Bitte um die Unterstützung für die Ausbildung sorbischer Pfarrer in der Niederlausitz], Cottbus: Wilhelm Thiele 1881, 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 16, [Bl. 34-35] [Sauerwein, Georg]: Jogo Majestosci Kejžoroju Friedrichoju III. kenž ako Kronprync jo pschijasnoš hopokasał Berbskej deputaziji w lěsche 1878, Budyschyń: Ssmolař [1888], 2 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 17, [Bl. 36] Kósyk, M.: Dopomnješe na ss. Cyrilla a Methodija. Wot M. Kósyka (Dolnołužycana) [baseń / Gedicht], 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 18, [Bl. 37-38] Stwórty serbski koncert něželu 4. oktobra 1896 we Bórkowach (D.-Ł.) [programowe łopjeno / Programmblatt], Wórejzy: O. Hentschel 1896, 2 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 19, [Bl. 39] Sserbski koncert něželu 3. januara 1904 wotpońa 5 w Zylowe w Kowaliz žurli [programowe łopjeno / Programmblatt], Worejzy: A. Lapstich 1904, 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 20 [Bl. 40-41] Serbski koncert něželu 24. septembra [1893] w kjarčne „zur Bleiche“ w Borkowach [programowe łopjeno ze spěwami / [Programmblatt mit Liedtexten], Budyšyń: Smolařejc [1893], 2 Blatt

- MZb XXII 12 C, Nr. 21 [Bl. 42] Sserby! huswolowaře, burja, žělasche! [Wólbne wabjene za groba Pückler s Rogeńza / Wahlwerbung für Graf Pückler aus Branitz], Wořejzy: O. Hentschel, [1890], 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 22 [Bl. 43] Sserbski swěžen něželu 29. dezembra, wotpońa 5 w Rogosńej [programowe łopjeno / Programmblatt], Wořejzy: A. Lapstich
- MZb XXII 12 C, Nr. 23 [Bl. 44] Wołańe k huswolowańu sa reichstag na 16. juni 1903 [Wólbne wabjene za von Dirksen-Jessen / Wahlwerbung zur Reichtagswahl für von Dirksen-Jessen], Hoyerswerda: August Lapstich 1903, 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 24 [Bl. 45] Luby Berbski złowek! Dońońužyska Maschiza Sserbska Bwěšchi lětoša Bwojo 25-lětne hobstasche ... pětk, 29.septembra 1905 we Choschebusu [pšepšosenje / Einladung], Wořejzy: A. Lapstich 1905, 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 25 [Bl. 46-47] Koncert k 25. zalożeńskem swěžeńu Mašice Serbskeje. Pětk 29. septembra 1905 [programowe łopjeno ze spěwami / Programmblatt mit Liedtexten], Budyschiń: Ssmolerjez 1905, 2 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 26 [Bl. 48-49] [Wabjenje za publikaciju Lehrbuch der Niederwendischen Sprache von Schwela, Erster Teil, 1905 / Werbung für die Publikation Lehrbuch der Niederwendischen Sprache von Schwela, Erster Teil, 1905], Cottbus / Chóšebuz, [1906], 2 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 27 [Bl. 50] [Wabjenje za publikaciju Lehrbuch der Niederwendischen Sprache von Schwela, Zweiter Teil, 1911 / Werbung für die Publikation Lehrbuch der Niederwendischen Sprache von G. Schwela, Zweiter Teil, 1911], Nochten / Wochozy, [1911], 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 28 [Bl. 51] Sserbske towařstwo „Nažeja“ s Budyschyna ... hugotujo nam we Wěrbńe něželu 8. julija 1923 ... Sserbski ludowy koncert [Programowe łopjeno / Programmblatt], Budyschiń: Ssmolarejz 1923, 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 29 [Bl. 52] Mój dom [spiwny tekst / Liedtext], 1 Blatt
- MZb XXII 12 C, Nr. 30 [Bl. 53] Ludowe žalowańe [kjarliž / Kirchenlied], 1926, 1 Blatt

2 Serbski kulturny archiw
Sorbisches Kulturarchiv

und andere Schriften.

42-129
Jolnoserbske sklatnosne ćišće

ca. 1874 - 1926

1

1870

1.

Ta Kschesczianska Wera.

2

1.

Mú wèrimú šche wó Boga, Stwor'schela Nebja a Semé, Kótariž še sa Woščza da, Až mú búly Žišchi Bóže. Won zo nas kuždi Zaš žiwisch, Schéto (Dušču tež swarnowasch, Sschom Newjafelu hoborasch, Žedna Stoscž nas nedej smakasch, Nas hobstarajo, wachujo, Wó jogo Mozi stoj šchifno.

2.

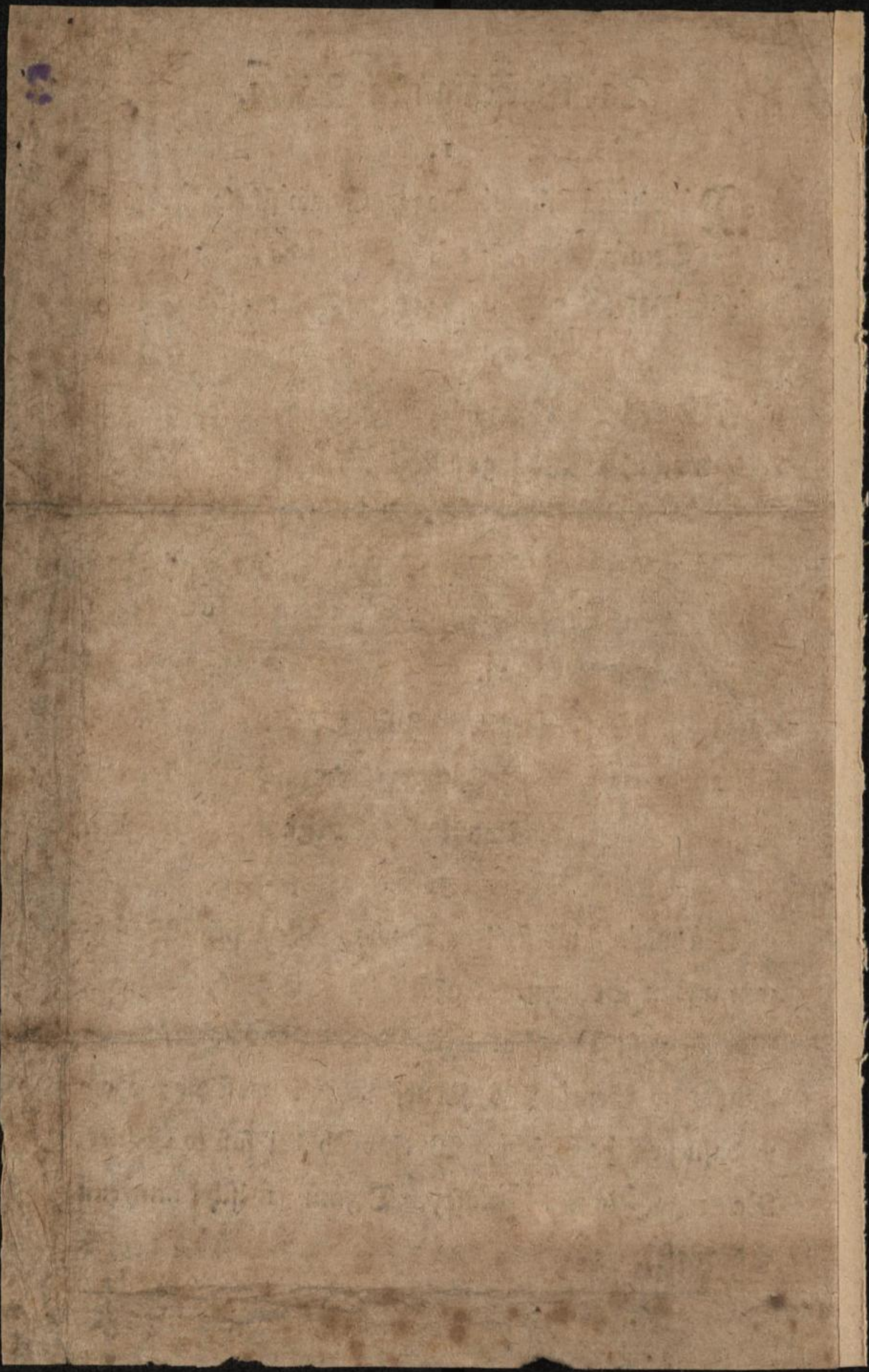
Mú wèrimú wó Kristuša, Jog Esina a našchog Kńesa, Kenž nimer jo pódla Woščza, Bog, fenž Bóžu Mož a Zescž ma. Wot teje Kńěžni Marije, wèrni Złowék še naroži. Psches šwèteg Ducha wó Wère Sa nas, fenž sgubjone bëchmú, Jo humzet Kschawi na Kschizi, Stanuž psches Boga wot Ssmerschi.

3.

Mú wèr'mú wó šwèteg Ducha, Bog stin Woščzom a stin Ssinom, Kenž Tščuchlim jo sa Trožtara, Nas púščni sew šchakim Darom. Sscho Kschesczianstwo na Semí Wó jádnej Múšli wostaño, How wodaju še šche Gréchi, Wotžiwesch dej saš to Schéto. Na togo Žiwèna Žalosčž Dejmu měsch nimernu Šbóžnosčž.

Programm

23
Za konfirmaciju w Serbskej cyrkwi w Kichow-
buziw.

Po tom přatkowaniu: 361, B. 1.

Gaž te žischi napominane su: 361, B. 9.

Gaž woni swoju wěru posnali su, spiwaju
woni:

I. Za gnadu našchogo Křes Jesom Christa a ta
luboscž Boža a to gmejnstwo togo swětego
Ducha buži s' nami schyknymi, schyknymi. Amen.

II. Jesuškowa som wojzka,
Wjazelim se togodla
Nad pastyrom, kenž mě wežo
A wotemno žedne něžo
Lubujo a suajo mě
A mě dajo rědne mě.

III. Ga beř net moju ruku *fnj*
A žognuj mě,
Pšchi tebe smejom gluku
A wjazele,
Ssam chojzisch ja nebudu
A namozom
Žož ty pojžosch, tam pojdu
A wostaňom.

Do twojeje smilnosći
Sschowaj duschu
A sporaj tu scžerpnosći
Twoju wojzku.
Rownož ja twoju drogu
Nehusaju,
Glich troschtne po nej pojdu
S'twojej' ruku.

Gaž te žischi žognowane su, spiwaju woni:

Gab tež na mojom koňžu
By schamna nož,
Ty wežosch mě k'tom plynžu
Pšches twoju mož.

gromadu sporali, ale my smy tež loni a lětoša huschej 117,000 Thlr. hudali k' lěpschemu naschych ewangelskich bratichow, glich pak nějsmy mogli pomogasch kuždej gmejnie, kotaraž pschi naš pomoc pytala jo. Wězej smy pomogli, wězej smy nuse wizeli. — We tom lěsče 1873 smy 92 duchownym sostojnikam, pomoznikam, faracam k' mytoju pschidank dali, tam a how 500 Thlr. a menej, a k' takim pschidankam smy anno 72 und 73 30,961 Thlr. hudali. Zeje rownoscezi smy we to se starali, až we 32 městach a wšach bohža služba se žaržy a we 35 krejsach smy přatkarjow hustawili, kotarež wot jadneje gmejny do drugeje du a tak hočolo porědu we městach a wšach namšchu žarže; k' tomu smy 7000 Thlr. naložyli. Aby ewangelske schule sdžaržane hordowali, smy we 18 městach a wšach na 12000 Thlr. hudali a aby žischi ewangelskich starejšchych ewangelsku huzbu hobchowali, smy 25 chudym gmejnam 1500 Thlr. podarili. 19000 Thlr. smy k' tomu naložyli, až 14 wošady sebe zerkwju a faru natwarili a farašsku rolu kupili šu, a dwěma gmejnoma smy pomogli schulu natwarisch. 39000 Thlr. smy chudym wošadam dali, kotarež něto šwojogo farara šami sdžaržasch mogu a naš wězy hobschěschkasch něbudu. — Buzosch hobrachnowasch, až hyschecer 4 wošadam pomogli smy. Kotarež něto horgele, swony a šwěty holtarški rěd a schake maju, zož k' ewangelskej bohžej službě třebne jo, ga husnajosch, zo s' tymi darami wascheje luboscezi až do nieta we naschom bramborskem lanže zynili smy. Ale tež ewangelskim wošadam, kotarež we zushych landach, we Rumejnskej, Amerize, a. t. d. se namakaju, smy tam a how tschochu pomogli, s' 2500 Thlr.

Dogodla možomy gronisch: Nězo jo se stalo, ale doscž se hyschecer stalo nějo. My pak was pschosymy wy kscheli Bohga togo Kněsa pschosysch, aby won k' tomu roschyrańu nascheje ewangelskeje wěry žognowaně dal. My schyłne pak zomy tež jaden kuždy ja šwojim pschemože.

nim naschym chudym bratscham a šoticham, tym domaz-
nikam nascheje wěrh, pomogašch. Bohg ten Kněs kšěl
š' tomu te hutschoby šbuzišch a na luždy dar teje lubošči
šwojo žognowaně položyšch.

Šak nam pišcho našcha ewangelska huscha rada. Ša
paš zu š' tomu wam jedno spiwaně pschidasch, kotarež
š' waschym zišchimi spiwasch možošcho:

Šesuhowa šom wojzka,
Wjašelim še togodla
Nad pastyrom, kenz mē iwežo
A wotemno žedne űejžo,
Lubujō a šnajo mē
A mē dajo rēdne mje.

Špod jog' lubošnym kšjom
Du a štawne wostašom,
Pšcheto won š' mozneju ruku
Wežo mē na šlodku luku
A mē polno nalejo,
Šaž ta dušcha lazna jo.

Dejala ga byšch tužna
Wojzka, gaž pastyra ma,
Kotaryž ju rēdne pašo
A našledku domoj űašo
Š' rēdnemu wotpoznyku
Šwoju wojzku nejšubšchu!

Měšcže, ten 16. November 1874.

Bronišch,

huschy faraš pschi šerskej žerkwi.

Zum

funfzig-jährigen

AMTSJUBILAEUM

des

Lehrers und Cantors

Herrn GERASCH

in Krieschow.

Am 15. Juni 1876.

Schmalers Buchdruckerei Bautzen.

I.

Alles schweige! Jeder neige
 Festestönen heut sein Ohr!
 Laßt ein frohes Lied uns singen,
 Ihm ein Lebehoch erklingen,
 Der als Jubilar belebt den Chor.

Hohe Jahre, — Silberhaare —
 Schmücken Deinen Lebensgang.
 Lächelst heiter hier im Kreise;
 Stimmt mit ein zu Gottes Preise —
 In der Freude reinen Klang!

Jeder sänge; laut erklinge:
 Bruder Gerasch lebe hoch!
 Einem Mann, wie Ihm, zu singen,
 Muß es dreimal laut erklingen:
 Bruder Gerasch lebe hoch!

Auf, die Becher, wackre Becher!
 Wünscht dem treuen Veteran
 Bei dem hellen Gläserklange,
 Daß er unter uns noch lange
 Wandle froh die Lebensbahn!

II.

Mel: Es kann ja nicht immer so, so.

Wir wollen den Jubelkranz winden
 Dem Freunde, den Jeder verehrt!
 Wo sind aber Blumen zu finden
 Zum Kranze, der ewiglich währt?

Berwelken doch alle hienieden,
 Die herrlichste Rose vergeht!
 Doch nimmer die Lieb' und der Frieden
 Im Herzen, das selbst sich versteht.

Wir wählen die Blumen der Sonne!
 Der Glaube trinkt himmlisches Licht,
 Das Glöcklein der Hoffnung — o Wonne —
 Ertönt und verklinget noch nicht.

Bergeßet nicht heilige Thaten
 In ewiges Leben gestreut.
 Wo Göttliches immer gerathen,
 Hat stets noch das Herz sich erfreut.

Das ist ja die Krone des Lebens,
 Das ist ja der ewige Kranz.
 Du strebstest nach ihr nicht vergebens,
 Mag ewig Dir leuchten ihr Glanz!

III.

Mel: Nach einer Prüfung kurzer Tage 2c. 2c.

Ein jeder Cantor hat sein Leiden
 Und jeder Lehrer seine Qual.
 Wer beides ist muß doppelt leiden,
 Dies Sprüchwort gilt noch überall,
 Es schallt, o glaub es, Publikum!
 Von Thule bis nach Latium!

Ein Cantor singt vor allen Dingen
 Und thut es gerne wie ihr wißt,
 Da wird verlangt er solle singen
 Selbst dann noch, wenn er heiser ist.
 Du allverlangend Publikum,
 O, bring doch nicht den Cantor um!

Und wie viel Lieder muß er singen,
 Wenn er die fernsten Leichen holt.
 Der Stiefel wird — will er zerspringen —
 Doch nicht die Kehle — neu besohlt!
 Du unbesorgtes Publikum
 Bring nicht die Cantorkehle um!

Als Organist die Orgel spielen
 Recht schön und gut, das ist ihm lieb,
 Doch ärgert ihn, wenn von den vielen
 Registern manches schadhast blieb.
 Solch Orgelwerk, o Publikum,
 Verdirbt den Organistenruhm.

Wie sehr muß sich der Lehrer plagen,
 Wenn du ihm schwache Kinder schickst;
 Hat er ein böses Kind geschlagen,
 Die Ruthe aus den Händen rückst.
 Drum bleibt, bedenk es Publikum,
 So manches Kind nur böse und dumm.

Noch öfter wird ihm eingerissen,
 Was er mit Fleiß hat aufgebaut,
 Da soll nicht seine Thräne fließen,
 Sobald er solches Unheil schaut,
 Du hast kein Herz, o Publikum,
 Und bringst die kleinen Kinder um.

Tagtäglich soll er unterrichten,
Manch Kind bleibt oft u. lange aus.
Dem Schulgeld stellt er lange Sichten
Und braucht es doch für Tisch und Haus.
Bedenk es liebes Publikum,
Ein leerer Magen liegt sehr krumm!

Ein Cantor singt manch Lied zu Ende,
Doch nicht sein Leid und seinen Gram.
Ein Organist regt Fuß und Hände
Und wird am Ende matt und lahm.
Der Lehrer geht, o Publikum,
Noch unbelohnt ad Dominum.

Doch einer soll nicht traurig gehen,
Es freue sich der Jubilar!
Wir alle, die wir um ihn stehen,
Ihn ehren heut und immerdar,
Und auch du, liebes Publikum,
Sei unsers Gerausch Freud' und Ruhm!

IV.

Stöß: Preisend mit viel schönen Reden.

Nowy kjarliž zu nět spiwasch
A zesczi najchog' Gerascha. ::
Lět pěsch žaβet jo wón huzyt ::
Lube šerbste žišetka. ::

Młogi kjarliž jo huspiwat
We Ršchichojskej wóβaže. ::
Bóžu zescz jo šapowjedat ::
Mježelu a hobstawne. ::

Togodla žět hugronimy
Sa tu gnadu weliku, ::
Ať Bóg jomu jo hužělil ::
We tom žněm žyweńu. ::

Žyžymy teť dale Jomu
Mozy, strowoscz, wjaβekoscz, ::
Aby huzyt hyscheže dlujko ::
A měť šcheje glufi doscz. ::

H. J.

---

22. XI F - S 41

Serbske fluzki.

Wot

Dr. Sauerweina.

(Z časopisa Mačicy Serbskeje.)

Budyšin.

1877.

221922 1922

1922

1922

1922

1922

1. Bog jo ta luboscź.

Bog jo ta luboscź, tak jni to wšchuži,
 Bog jo ta luboscź, tak jni to nam.
 Bog jo ta luboscź poŕřeža luži,
 Bog jo ta luboscź, žož chójžim ŕam.

Bog jo ta luboscź, to powedatej
 Mjaŕez a ŕkynzko a žen a noz,
 A wot tog' ŕameg' ŕe rošgrañatej
 Nebjo a semja a wšcha jich móz.

Bog jo ta luboscź, a wón pomožo
 Žinŕa a witsche a pšcheze ŕaŕ,
 Bog jo ta luboscź, o daj nam, Božo,
 Luboscź ku bližšchemu luždy zaŕ.

2. Laetare.

Neželu žajtšcho a rědny zaŕ,
 Na nebju ŕkynzko nět grějo ŕaŕ,
 Malěto jo, južo pšchidu teŕŕki,
 Lažki jo dych, ať jo byť tak ŕchěžki.
 Žognuj nam Bog ten rědny žen.

Žatšchy ŕu bliŕko, juž ŕchopko jo,
 Tšhawa juž roŕcžo a wěŕŕhiŕ žo.
 Wjaŕel ŕe, ŕwět, a jog' hobydlaře!
 Neželu žajtšcho, a juž Laetare.
 Žognuj nam Bog te jatšchy teŕ.

3. Kak bom ěerbiski nahuknuł.

Ja bom nimski narožony,
Zufeg' tšchaja hyn ja bom,
Som pak ěerbiskem' pšchihuzony,
Sserbiske ěłowo lubujom.
Ja mam ěerbistu hutšchobu,
Sserby moje bratscha ěu.

Sserbiske žowcža ěu huryli
S mojich hustow nimsku rěž,
Hutšchobu ěu pšcheměnili
Mě we wšchytnom; — boga wěž!
Tak mam ěerbistu hutšchobu,
Sserbiski lažko nahuknu.

Jan' schi ňedej to hupłošchysch,
Kak ja ěerbiski nahuknjom,
Kak, ten jěšyk pšchawě wrošchisch,
Sajžěwanja pšchewinjom,
Powedašch wšchak ňamogu,
Jan' se ěerbiskej hutšchobu.

Sstuchaj, mě ěu pšchipóšchkali,
Ja bom wotpóšchkał tu rěž.
Chtož ga moje ěerbiske chwali,
Chwali huzabnizow wěž.
Žowcža, ako póšchkaju,
Daju rěž a hutšchobu.

4. Chošchabus a Budyschyn.

Chošchabus a Budyschyn,
Pšchezga wej stej tak ňerownej?
Sserbstwo how a Sserbstwo hyn,
A wej stej tej měšcže głownej.
Jano Sserbstwo Budyschyně
So ak młody fryšchny bom.
Chošchabusu pak to jgiňo
Ak spadany jтары chrom.

Dolna, górna Łužyza,
 Hobej stare-šnatej strońe,
 Šerbam pak jo tužyza,
 Až wej stej tak rosdžěłonej.
 Ach, wotzusičcžo, hobydlaře
 Šerbškich błotow, šerbškich wšow,
 Wy počojzne, wy nimzारे,
 Bužcžo Šerby, wy tek how.

Žož nam Bog jo hobražič,
 Čěpej jo, ak luži šdasche:
 Čhtož šwój narod pscheražič,
 Žo dře tom' te zuse pšasche?
 Čhtož jan' dobytk požedujo,
 Bžo wón rad do bšcha hysch?
 Čhtož to šerbške šanizujo,
 Bžo wón kraloj' wěrnny hysch?

Čošchebus a Budyšchn,
 Sakska, Šchužka, dvě stej strońe,
 Ale Němska how a hyn,
 Togdla nejstej rosdžěłonej.
 Němska jo šjadnała waju,
 Łužyza nět jadna stej.
 Wěrne Šerby pak wołaju:
 Jan' še šamej šjadnajtej.

5. Łužyza, och Łužyza.

Łužyza, och Łužyza,
 Košmilona Łužyza,
 Žož ja chójžim, žož ja šom,
 Łužyžu ja špomnijom.
 Tam stej šwěšchikej dvě wozy,
 Ako gwěšdže šchichej nozy.
 Kědne wozy błyskachu,
 Kědne žowcža poščkachu,
 Łužyžu, tam Łužyžu,
 Košmilonej Łužyžu.

Lužyza, och Lužyza,
Rošmilona Lužyza,
Daloko na zurnym hwišče
Budu wandrowašch tom lěšče,
Daloko pod połdnjo ham,
Paš spomněšcha hōbu mam,
Daloko k połnoznej nožy
Spomnijom na hērbškej wožy, —
Kaš te wožy blystachu,
Kaš te žowcža pōšchlachu,
Lužyzy, och Lužyzy,
Rošmilonej Lužyzy.

6. „Lipe Serbskej“.

Sklawa młodej lipe, sklawa,
Sklawa buž jej tež wot naš!
Ta žgan hochkoženje dawa
Tak sa nimškich, ak sa waš,
Kědne jo, gaž tej pušczińe
Naschog' hucheg' žywenja,
Smakajsch Lipstu, Budyšchynje,
Chłodk a žrědka wjašela.

Srownajsch wschytno, srownajsch wschuži,
To našch zaš ma wěšcže předk.
Daj mě huběgnusch wot luži,
Daj mě chłěb a hamošydk,
Gubej mě jo gólach, błotach
Tunja jěž a stara rěž,
Ako škōschanych pałazach
Pšches natury droga wěž.

Srownajsch, srownajsch wschytne ludy,
To by tež rad škchěł našch zaš,
Směšchajsch wscho, zož tam, zož tudy,
A ten šwět pšchěstworijch jaš.

— 7 —

Glich niz něwě, niz něwizi;
 Kak ten swět se sdał by nam,
 Gaby nicht nějmakal nizi
 Nězo drugeg' at se ham?

Sstawa, „Serbska Lipa“, stawa!
 Stara glich'lan młoda ty,
 Starstwo hwoju mōz schi dawa,
 Tog'dla hama młoda hy:
 Starstwo luda, młodosć luži,
 To pschewińo kuždu wěz.
 Rosnoschuj, ty młoda, wschuži
 Starych Sserbow spěw a rěz.

7. Lubki — stuzki, žona — rěz.

Mjasy kněšow, mjasy burow,	„A zo masch ty, žiwny Zuro,
How a tam ja wandrujom,	Až ty pscheze dale zosch,
Žoweža jan' mě grońe Zuro,	Mjasy kněšow, mjasy burow
Kněsam pak kněš doktor som.	Wandrowasch něpschestańosch?“
Wandrowasch tom zekem lešche,	Nowe lubki pytam tudy,
To hu mōje wjažela,	Nownych pschijaschelow tam, —
At te tescki s kchidkom lešche,	Pschijaschele mě hu ludy,
Tak se selesnizu ja.	Lubki hudichtujom ham.

Pschijaschele daju ruzki,
 Sa hwoj lud a kuždy ham,
 A lubkam wschake pytam stuzki,
 Nowu rěz pak t žońe mam.

8. Za lubosć jo sta.

Ach ta lubosć jo tak sta,	Ta pak drugeg' lubo ma,
Wschyknym starosć gotujo,	Druge drugim dobre hu,
S hutschobu niz hutschoba	Ach ta lubosć jo tak sta,
Niz, ach niz negložujo.	Wschake wschafich lubuju.
Zano žowežo lubujom,	Gab' jan' ham tu lubo mět,
Wona pak mě gramujo,	At mě hama lubo ma,
Zanom' drugem' gramujom,	Wjažole ja spěwasch kchěk! —
Wona pak mě lubujo.	Ach, ta lubosć jo tak sta.

9. Žortowańe, fortowańe.

„Zo ty pojžošch?“ groni jaden,
 Ať mě smařa űewedře,
 „Gab' űemužyť, űeby žeden
 Chójžiť něť pšchi wjazore.“

„Ty žgan zaž mařch wotpozhywařch,
 Žort'wařch how a fort'wařch tam,
 Gab' űemužyť gnařch a žel'ařch,
 Ža ga űeby gnať tak řam.“

Zo ře myřliřch, zo ga pytařch,
 Zo ga zořch, mój pšchijařchel?
 Zořch ty tať ten zaž pšchejž chytařch,
 Ať nam da ten řtworiřchel?

Zo řchi pomoga wjařele,
 Gaž ty dermo žortujořch?
 Zo wot togo mařch ty űele,
 Gaž ty niz ať fortujořch?

Gab' my niz űepožedali
 řuřchego na řemi how,
 Dařch ře pón to řwěře chwali
 Mimo duřche, mimo řłow.

To wřchať zař řwój dopořnijo
 S tym, zož Bog jom' žyniřch da,
 řłowel pať, ať niz űezujo,
 Zo tej řtworb'e řromota.

Šsam dře rař mam gniķu ruķu,
 Šsam řom zeřto žortowať,
 Bog pať řwarnuj, ab ja gluku
 řano žortach namařať.

10. Šřaržba na řachadańe řerbsřeg' řpitwańa.

Šřerbstwo! ty řy tať bogate,
 A ty řamo to űewěřch!

Zuſym ſu te ſtuſki ſnate,
 Kenž ty ſamo ūozošch měſch!
 Zuſych ſchajach zuſe luže
 Zeſeže ſerbiſte proſnizki,
 Sserbſki głoſ ſe lubi wſchuži,
 Jano doma wam ūefni.

Žo ſu nět te ſtare ſtuſki,
 Kótřež pſchěſa ſpiwaſcho?
 Bilne pſchědu ſerbiſte ruſki,
 Stuzki pať wy ūamaſcho;
 Wſchytne ſ nimſkem' pſchihuzone,
 Wſchytne nimſteg' poťne ſu,
 S torma ſwony nimſki ſwoňe,
 Žowcža nimſki ſpiwaju.*)

Kſchěli wy ſyťoju ſiwaſch,
 Ab tyrlitať kaž ten koſ, —
 Kſchěť ten koſ nět ſraſom ſpiwaſch
 Tog' ſyťojka rědny głoſ, —
 Kať by byťo to ūeſdrate,
 Wy to ūeby ſchěli měſch!
 Sserbſtwo, ty ſy tať bogate,
 A ty ſamo to ūewěſch.

11. Pytam pſcheto.

Luže groňe: „Ty ſy gluzny,
 Až tať wele drogujošch!
 Žednie tužny, žednie muzny,
 Měžošch zyniſch, zož ty zoſch!“

Pyſch ūejmuzy twoje nogi,
 Wſchuži ſwiſcho rožyzka!
 Měſto pěſkowatej drogi
 Kiwa ſ chłodkom ſežazyzka!“

*) Jano niž luždy zaſ.

Esom glich tužny, som hamotny
Wschuzi, zož ja drogujom.
Rad kšchěl muzny bysch a głodny
Město togo, zož ja som.

Chtož jo muzny, chtož jo głodny,
Tomu deře kłóži wšcho;
Ten jo tužny, ten hamotny,
At podarmo lubujo.

Rejo na tom zekem křwěšče
Ja, tu kótrejž luboščž mam?
Sadna rědnosčž, ako lěšče
Humnyšlowač som ja sam!

Pytam pscheto, pytam pscheze,
Ničul ju nenasamam.
Kjazosch mě: „Nepytaj wězej!“
Wotgronim: „Ja dozalam!“

12. Luboščži maju krotki zaš.

Luboščži maju krotki zaš,
Žěžno pschidu, sajdu saš,
Ako te stružki na polu,
Kwitu, ale nwarnuju.
Luboščži maju krotki zaš.

Luboščži maju krotki zaš,
A ho te chylki hyscheže naš
Stoščž a sawiščž hobšchuzi,
Kutšchobu nam hobtužy.
Luboščži maju krotki zaš.

Namogu lubtu dozalamšch,
Namogu how ju namalamšch.
Luže kšhajžu šedaju,
Wóni j hotnom glědaju.
Luboščži maju krotki zaš.

Górej žo hlynzko, sajžo jaš,
 Sajžo, sajžo lubosczi zaš.
 Daj mě schi lubowasch chylku pak,
 Wschytno, wschytno sajžo taf.
 Lubosczi maju trottki zaš.

13. Kótaru wšesč?

(Napísane pschi namroznej lawze mjasny Werbnuom a Popojzami.)

Werbńe abo Popojzach —
 Kótru, a na kótrem boze?
 Jana hyscže Gokkojzach!
 How jo lawka, šom pschi mroze.

How nět hyscže stojim šam,
 Druge pak psches lawku skoze,
 Lubka how a lubka tam,
 Žedna pak pschi mojem boze.

14. To doch něbžo niz mudrego.

Jana Hanka běła zerwena
 A niz zu ryńe měřona —
 Na tu ja stuzku pišasch kšěch,
 Ga šero juž a tintu wšech
 A pišach nězo dobrego. —
 To žowcžo pak gromascho taf:
 „To něbžo doch niz mudrego“.

To žowcžo šom taf lubo měš,
 Až ju ša ženštu wšesč by kšěš,
 Ša kšěš ju našč na rukoma,
 Zu pošchajsch kšhajžu š gubkoma,
 A dasch jej wele dobrego,
 To žowcžo pak bžo gromišch taf:
 „To doch něbžo niz mudrego.“

15. Majze, Wınze.

Majka, Wınka mojej lubze,
 Wej pak matej šłodkej gubze,

Pojźtej, pojźtej how do chłodka,
Ružda młoda, tužda błodka,
Hobej waju lubujom.
Kótra młodscha, kótra błodscha?
S pólchkami dasch' spytujom.

Dwě stej Majze, dwě stej Minze,
Chłodne jo tej schřokowinze.
Styri sežo wy moje lubki,
Wschytnje mascho błodke gubki,
Wschytnje ja waš lubujom.
Chto ta młodscha, chto ta błodscha?
S pólchkami dasch' spytujom.

**16. Janomu žowcžu, kótaromuž chrapli na boleze suby
žom dał.**

Ruždy tešchazk spěwa lěšche
Dla lubosceži na spomněšche,
Ruždy spíwa bwojej lubze,
Sškodkoscz jo tej makkej gubze.
Namam lubku ja tom lěšche,
Ale spíwam rědnej Žešche.

Žetka, ta jo rědna žowka,
Nejžrědnejšcha až do Drowka,
Nejžrědnejšcha zekej Šerbstej,
Zekej Pólstej a Ungerstej,
Nejžrědnejšcha zetem bwešche.
Spíwam stuzki rědnej Žešche.

Ale Žetka, tak ga mogu
Spíwašch po šerbskem nakogu,
Gaž žem žam ja nejžom šerbski,
Ale jano hanoberški.
Měhle pak hužoko lěšche,
Spíwat stuzki rědnej Žešche.

Zetka, Zetka, žeden luby
 Neby spomněł twoje suby.*)
 Gaž ty žednog' lubeg' namajsch,
 Tvojich subow bóle skamajsch,
 Huswól mě, pak syne lěšche
 Budu pomoz rědnej Zesche.

Zetka, Zetka, ja še bojim,
 Rownož ja šchi suby gojim,
 Nepojžošch ty se mnu šobu,
 Ab' mě gojika hutschobu.
 Glich pak spiwam syne lěšche,
 Spiwam stuzku rědnej Zesche.

17. Kózka šy, jan' nejšom mysch.

Namam ja, namam ja, ženu lubku namam ja,
 Pytajsch kšchěł, pytajsch kšchěł, ale jo taf zarna schma,
 Zarna schma.

Zora šom, zora šom, šom ja janu namafak,
 Rědne jej, rědne jej, schentowaně šom jej dał,
 Šsom je dał.

Ale doch, ale doch, úozo doch ta mója bysch,
 Luži dla, luži dla, groni wona: dejšcho bysch,
 Dejšcho bysch.

Debu ga, debu ga, debu ras šchi woštajisch,
 Wěšcže pón, wěšcže pón, drugu budu huswólisch,
 Huswólisch.

Nedejšch ga, nedejšch ga, taka gjarda nedejšch bysch,
 Kózka šy, kózka šy, ja pak jano nejšom mysch,
 Nejšom mysch.

18. (B) Zafanú.

Prjamosoju šezážka jo,   Lubka pak jo ška na mńo,
 Šchěžko jo k teptańu.   Šky šom ja zafanju.

*) Borkojski dialekt ma accusativ.

Prjawosoju sezažka jo,
Pěšć jo tam k teptańu,
Lubka pak nelubujo,
Reje k namańu.

Prjawosoju sezažka jo,
Suž jo huteptana,
Gaž mě lubka lubujo,
Bužo namańana.

19. Žowcža skobodnosć namaju.

Kowno na błědk psychiček som
S zuseg' a dalokeg' tšchaja,
Nyschčeje pak schi lubujom.
Ty mě tefe, rědna Maja? —
Žowcža skobodnosć namaju.

Majta na mńo poglěda.
Pšchezga na raš ke slěkašcho?
Subtu, ruzku, niž neda? —
Kněni na nju poglěd'wascho! —
Žowcža skobodnosć namaju.

„Daj mě ruzku“ — „ach to ga“,
Tak mě wóna wotgrońašcho.
„Ruzku ja waš namam ja,
Dasch wy ja mńo tef namascho.“ —
Žowcža skobodnosć namaju.

„Dobru nož ga“, gronim ja,
„Dobru nož, ty lubosć naju.
Maju lubosć nět jo wscha,
Nět sabydńom rědnu Maju.“ —
Žowcža skobodnosć namaju.

20. Šerbiska žušym pomoga.

Mńschyńe, Mńschyńe, rědńe tam te reje šu,
Žowcža tam, gólzy tam psychne reje rejuju.
Mńschyńe, Mńschyńe, žož te reje deře du.
Ša som tam, ja som i janyim žowčžom pogronik.
Šaden gólz, jaden gólz na to jo še rošgorik.
Mńschyńe atd.

Potom ja, potom ja mjaſy dvěma řezech tam,
A pſchi tom, a pſchi tom na pěſch druge glědach tam.
Wtſchyńie atd.

Žaden gólz, jaden gólz huſchej měry běſcho ſty.
Groni wón, kſhika wón: Zo Wj tam pytaſcho, Wj!
Wtſchyńie atd.

Žowcžo pak groni tať: „Žano žowcžo pyta wón,
Pſchezga niz, pſchezga niz? Zo ga ſchi to žyni pón?“
Wtſchyńie atd.

„Gaby wón, gaby wón ſewſchym na naſ űeglědať,
Pſcheto ty, pſcheto ty űeby žednu ſtrygowať.“
Wtſchyńie atd.

Gólz ten pón ſe ſchpy wen, luže chapjachu ře řmášch
Šerbska pak, móžo tať, žuſym gólzam pomogaſch.
Wtſchyńie atd.

21. Połojze.

Gokkojze a Popojze,	Gokkojzach, — tam termuſchu —
To ſtej mojej połojze!	Tam řom űgubit huťſchobu!
Połojza jo Popojzach,	Ruſki, ať mě woſtachu,
A ta druga Gokkojzach.	Popojze je doſtachu.

Gokkojze a Popojze,
Roſdžěłonej połojze!
Gab' ja ſař gromadu ſcheť,
Žadnu ſ waju ja by wſeť.

22. Spomńeſche.

Šerbske žowcža, ředne, běke —
Běke, žerw'ne, — pilne, gniťe —
Šerbske žowcža, wſchytne, wſchuži,
Spomńu wař řrež žuſych luži.

Tužna pak jo huťſchoba —
Žoſcho wěžeſch žogodla?
Ža řom how pſchi pólſtej mroze,
A kſchěť byſch pſchi waſchom boze.

Kermušcha ſe juž pſchibliž'jo,
Kermušcha, ta luba, pſchižo —
Ach ja kermušchu how njamam,
A nad piſmom głowu łamam.

23. Noſtyla.

Ach moja gola ty ſelena,
Ach moja lubka zeriwna.
Luba jo gola ta ſelena,
Lubſcha jo lubka ta zeriwna,
Aj, aj, ta běła a zeriwna.

Pſchi mojom boze mi ſežascho,
Lubofnie na mńo glėdascho;
Luby mój, pójchaj mě, grońascho,
Ach, jeje gubka tał wońascho,
Aj, aj, kaž rože tał wońascho.

Nět wona pſchez jo a daloko;
Symba jo, ſněg lažy dłumoko.
Ga bužo gola jaž ſelena?
Ga pſchižo lubka ta zeriwna?
Aj, aj, ta běła a zeriwna.

Čiſłoczał C. M. Monje w Budyſchinje.

Bautzen im März 1880.

J. G.

Ein Freund der niederlausitzer Wenden hat an den ergebenst Unterzeichneten das Gesuch gerichtet, bei der am 31. März abzuhaltenden Generalversammlung des wendischen literarischen Vereins Maćica Serbska zu Bautzen die Bildung einer niederlausitzisch-wendischen Section zu beantragen, aus der sich später ein selbstständiger niederlausitzisch-wendischer Verein entwickeln dürfte. Da es nach den sowohl von der sächsischen, wie auch von der preussischen Regierung bestätigten Statuten der Maćica Serbska keinem Zweifel unterliegt, daß die genannte Gesellschaft eine solche Section gründen darf, so ist rücksichtlich des erwähnten Gesuchs der entsprechende Entwurf des Reglements für die zu bildende Section ausgearbeitet worden und wollen Sie, wenn sie sich irgendwie für die Sache interessiren, die Güte haben, denselben zu prüfen und dann mit den von Ihnen etwa beliebten Abänderungen bis zum 29. März d. J. an den ergebenst Unterzeichneten geneigtest zurückzusenden.

Mit der vollkommensten Hochachtung

ergebenst

J. G. Schmalzer,

Vorsitzender der Maćica Serbska.

(Entwurf.)

Reglement
für die
niederlausitzisch-wendische Section
der literarischen Gesellschaft
Maćica Serbska.

In der wendischen literarischen Gesellschaft Maćica Serbska in Bautzen ist nach Maßgabe der in derselben schon bestehenden Sectionen am 31. März 1880 auch eine Section für niederlausitzisch-wendische Sprache und Literatur errichtet worden.

§ 1.

N a m e.

Die Section führt den Namen „Dolojenołužyski Serbski Wotrěd.“

§ 2.

Z w e c k.

Ihr Zweck ist: Pflege der niederlausitzisch-wendischen Sprache und Herausgabe guter populärer, in dieser Sprache verfaßten Schriften.

§ 3.

M i t g l i e d e r.

Jedes Mitglied der Maćica Serbska kann auch Mitglied des Dolojenołužyski Serbski Wotrěd werden und hat als solches, außer dem gewöhnlichen Gesellschaftsbeitrag von 4 *M.*, jährlich einen Sectionsbeitrag von 2 *M.* zur Kasse der Maćica Serbska zu entrichten. Den Sectionsmitgliedern aus der Niederlausitz wird der Gesellschaftsbeitrag erlassen und brauchen selbige daher nur den Sectionsbeitrag zu bezahlen; sie haben sich jedoch sonst ebenso, wie die übrigen Mitglieder der Maćica Serbska, nach den Gesellschaftsstatuten zu richten und müssen der niederlausitzisch-wendischen Sprache mächtig sein. Sämmtliche Mitglieder der Section haben Anspruch auf ein Gratisexemplar der von derselben herausgegebenen Schriften.

§ 4.

Verwendung der Sectionseinnahmen.

Die Geldbeiträge der Sectionsmitglieder, sowie auch die etwa eingehenden Geldgeschenke und die Erträgnisse aus dem Verkauf der von der Section herausgegebenen Bücher und Schriften dürfen nur für den in § 2 ausgesprochenen Zweck verwendet werden.

§ 5.

Vorstand.

Der Vorstand der Section besteht aus:

1. dem Vorsitzenden,
2. dem Schriftführer und
3. dem Bibliothekar der Section.

Die Mitglieder des Vorstandes müssen der niederlausitzisch-wendischen Sprache mächtig sein und werden von der Section durch Stimmenmehrheit auf die Zeit von 2 Jahren gewählt.

§ 6.

Pflichten des Vorstandes.

Der Vorstand hat außer der zu beachtenden Pflege der niederlausitzisch-wendischen Sprache hauptsächlich für die Beschaffung von geeigneten niederlausitzisch-wendischen Handschriften zu sorgen, um selbe so in Druck herauszugeben, wie solches § 2 verlangt. Er hat auch zugleich mit dem Vorsitzenden der Maćica Serbska, sowie mit anderen, hierzu geeigneten Mitgliedern derselben die Herausgabe der betreffenden Bücher oder Schriften zu beschließen, den Druck derselben zu überwachen und für ihre zweckmäßige Verbreitung besorgt zu sein. Bei der jedesmal Mittwoch nach Ostern in Bautzen abzuhaltenden Generalversammlung der Maćica Serbska ist von dem Sectionsvorstande ein schriftlicher Jahresbericht über die Thätigkeit und die Cassenverhältnisse der Section in niederlausitzisch-wendischer Sprache zu erstatten.

§ 7.

Sectionssitzungen.

Die Sectionssitzungen werden auf Einladung des Vorsitzenden in der Regel an einem passenden Orte der Niederlausitz abgehalten und können sich in diesem Falle die außerhalb der Niederlausitz wohnenden Sectionsmitglieder von der Theilnahme an denselben dispensiren. — Wenn es aber irgend möglich ist, möchte am Tage der Generalversammlung der Maćica Serbska die Section eine

Sitzung in Baulzen abhalten. — Die Einladungen der Mitglieder zu den Sitzungen haben schriftlich oder durch Bekanntmachung in dem Bramborski serbski casnik und in den Serbske Nowiny zu geschehen.

§ 8.

Auflösung der Section.

Der Section steht es jederzeit frei, sich als solche aufzulösen und aus ihren Mitgliedern einen selbstständigen literarischen niederlausitzisch-wendischen Verein zu constituiren, welcher denselben Zweck, wie die bisherige Section verfolgt. Dieser Verein nimmt eventuell den Namen „Towarišstwo Matki Serbskeje“ an und hat seinen Sitz an einem bestimmten Ort in der Niederlausitz. Sofern sich die Section in einen dergleichen Verein verwandelt, geht ihr bisheriger Besitz in das Eigenthum des neuen Vereins über, erfolgt aber die Auflösung der Section zu einem andern Zwecke, so gehören ihre Gelder und Sammlungen der Maćica Serbska.

§ 9.

Abänderungen des Reglements.

Die Bestimmungen dieses Reglements dürfen mit Genehmigung des Vorstandes der Maćica Serbska zu jeder beliebigen Zeit abgeändert werden.

Wustawenje

ja

dolnolužyski serbski wotrěd
Mašize Serbskeje.

Reglement

für die

niederlausitzisch - wendische Section
der literarischen Gesellschaft
Maćica Serbska.

W serbskem literarnem towarštwje „Maschize Serbskeje“ jo se po naměrach drugich we nom se juž namakajuzych wotrědow* 31. mjerza 1880 tež wotrěd za dolnołužysku serbsku rěz a literaturu sakožyk.

§ 1.

Wě.

Wotrěd se pomenijo: „Dolnołužyski serbski wotrěd.“

§ 2.

Wotglědanie.

Zogo wotglědanie jo: Kubłanie dolnołužyskeje serbskeje rězy a hudawanie dobrych, we tej rězy napišanych kniglow za lud.

§ 3.

Ssobuzlonki.

Kuždy zlonk „Maschize Serbskeje“ móžo tež zlonk dolnołužyskego serbskego wotrěda bysch a ma ako taki huschej swojogo maschiznego pschinoschka ho 4 marki huscheži na lěto 1 marku do pokladnize „Maschize Serbskeje“ saptaschisch. Zlonkam s Dolneje Lužyze se pschinoschf za towarštwu hopuschczijo a saptasche te same jan pschinoschf za wotrěd, ale maju pschi tom wschykne pschawa a pschisłuschnosczi wschyh drugich zlonkow, tež deje dolnołužysku serbsku rěz huměsch. Kuždy zlonk wotrěda ma pschawo na jaden exemplar kniglow, wot wotrěda hudanych.

* Ssu to wotrědy: za pschirodospyt, starožytnosczi, za gornolužysku serbsku rěz a se tež skoro wotrěd za drama a musyku sakoži.

In der wendischen literarischen Gesellschaft Maćica Serbska in Bautzen ist nach Maßgabe der in derselben schon bestehenden Sectionen* am 31. März 1880 auch eine Section für niederlausitzisch-wendische Sprache und Literatur errichtet worden.

§ 1.

N a m e.

Die Section führt den Namen „Dolnolužyski Serbski Wotrěd.“

§ 2.

Z w e c k.

Ihr Zweck ist: Pflege der niederlausitzisch-wendischen Sprache und Herausgabe guter populärer, in dieser Sprache verfaßten Schriften.

§ 3.

Mitglieder.

Jedes Mitglied der Maćica Serbska kann auch Mitglied des Dolnolužyski Serbski Wotrěd werden und hat als solches, außer dem gewöhnlichen Gesellschaftsbeitrag von 4 M., jährlich einen Sectionsbeitrag von 1 M. zur Kasse der Maćica Serbska zu entrichten. Den Sectionsmitgliedern aus der Niederlausitz wird der Gesellschaftsbeitrag erlassen und brauchen selbige daher nur den Sectionsbeitrag zu bezahlen; sie haben sich jedoch sonst ebenso, wie

* Es sind dies die Sectionen: für Naturkunde, Archäologie, sowie für die oberlausitzisch-wendische Sprache und sollen demnächst noch Sectionen für Drama und Musik errichtet werden.

§ 4.

Naloženje wotrědowych dochodow.

Kuždolětny pschinoschf wotrědowych zlonkow ako tež niži dobroshiwne pschipošlane dary a dochody s rospschedanych kniglow, kotrež jo wotrěd hudak, směju se jan sa wotglědanie, w § 2 hugronone naložysch.

§ 5.

Předkštojarstwo.

Předkštojarstwo wotrěda stoj rowno tak ako předkštojarstwa drugich wotrědow pod předkštojarstwom „Maschize Sserbskeje“ a hobstoj s tschich zlonkow. Te su:

1. předkštojar,
2. pišmawježar,
3. kniglownik.

Zlonki předkštojarstwa derbe dolnołužysku šerbsku rěz w grońe a pišaniu huměsch a se wot zlonkow wotrěda na tschi lěta psches wězej nežli pokojzu wotewdanych głošow huswole.

§ 6.

Pschikluschnosczi předkštojarstwa.

Předkštojarstwo ma se we wotrědowych sgromazinach sa kubłanie šerbskeje rězy starasch a howazej wošebnie dolnołužyske šerbske rukopišy k hudawanju kniglow, ako to § 2 požeda, hobstarasch. Wono dej tež s rasom s předkštojarjom „Maschize Sserbskeje“, ako tež s drugimi take dere rosńejuzemi zlonkami hudawanje takich kniglow hobsamkusch, jich schišcž hobstarasch a se potom sa jich nejlěpsche rosschyrane šwěru starasch. Na generalnej sgromazinje „Maschize Sserbskeje“, kotraž se kužde lěto šredu po jatschach w Budyschynje wotžaržujo, ma jaden zlonk wotrědowego předkštojarstwa rošgrono, w dolnołužysko-šerbskej rězy napišane, wo wotrědowem žětanju sachadnego lěta a wo samoženju pokladniže dasch.

§ 7.

Sgromaziny wotrěda.

Sgromaziny wotrěda deje se na pschepschošenie předkštojara nejwězej niži tam w Dolnej Łužyzy, žož se to nejlěpej goži, wotžaržasch, glich netřebaju zlonki šwenka Dolneje Łužyze k nim pschichadasch. — Jo-li někak móžno, derbi wotrěd na dnu generalneje

die übrigen Mitglieder der Maćica Serbska, nach den Gesellschaftsstatuten zu richten und müssen der niederlausitzisch-wendischen Sprache mächtig sein. Sämmtliche Mitglieder der Section haben Anspruch auf ein Gratisexemplar der von derselben herausgegebenen Schriften.

§ 4.

Verwendung der Sectionseinnahmen.

Die Geldbeiträge der Sectionsmitglieder, sowie auch die etwa eingehenden Geldgeschenke und die Erträgnisse aus dem Verkauf der von der Section herausgegebenen Bücher und Schriften dürfen nur für den in § 2 ausgesprochenen Zweck verwendet werden.

§ 5.

Vorstand.

Der Vorstand der Section steht ebenso, wie die Vorstände der übrigen Sectionen, unter dem Vorstande der Maćica Serbska und besteht aus:

1. dem Vorsitzenden,
2. dem Schriftführer und
3. dem Bibliothekar der Section.

Die Mitglieder des Vorstandes müssen der niederlausitzisch-wendischen Sprache mächtig sein und werden von der Section durch Stimmenmehrheit auf die Zeit von 3 Jahren gewählt.

§ 6.

Pflichten des Vorstandes.

Der Vorstand hat außer der zu beachtenden Pflege der niederlausitzisch-wendischen Sprache hauptsächlich für die Beschaffung von geeigneten niederlausitzisch-wendischen Handschriften zu sorgen, um selbe so in Druck herauszugeben, wie solches § 2 verlangt. Er hat auch zugleich mit dem Vorsitzenden der Maćica Serbska, sowie mit anderen, hierzu geeigneten Mitgliedern derselben die Herausgabe der betreffenden Bücher oder Schriften zu beschließen, den Druck derselben zu überwachen und für ihre zweckmäßige Verbreitung besorgt zu sein. Bei der jedesmal Mittwoch nach Ostern in Bautzen abzuhaltenden Generalversammlung der Maćica Serbska ist von einem Mitgliede des Sectionsvorstandes ein schriftlicher Jahresbericht über die Thätigkeit und die Cassenverhältnisse der Section in niederlausitzisch-wendischer Sprache zu erstatten.

sgromadžiny „Maschize Sserbskeje“ jedno pošejeće w Budyschyně wotzaržasch. — Pšchepšchošena k sgromadžinam deje še s listom stasch abo w Bramborskem šerbsem zašniku a w Sserbskich Nowinach.

§ 8.

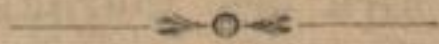
Rošwěšanje wotrěda.

Wotrědoju nějo hoborane, še ako taki rošwěšasch a se šwójich žlonkow šamoštatne literarske dolnokučyske šerbse towarštwo šakučysch, kotarež ma to šame wotglědane, ako donětejschny wotrěd. Take towarštwo dežało še eventualne poměnišch „Towarštwo Matki Sserbskeje“ a ma šwójjo šedko w Dolnej Łužyzy. Jo-li až še wotrěd do takego towarštwoa pšcheměnijo, pšchějžo jogo donětejschne, wot „Maschize Sserbskeje“ hobštarane šamožeće do hobšejžećištwa nowego towarštwoa; jo-li až pak še dla nězego drugego rošwěžo, ga jogo pėneše a nagromadžone wězy „Maschize Sserbskej“ wostanu.

§ 9.

Pšcheměnenja wustawěna.

Žož jo how wustawone, móžo wotrěd kuždy zaš pšchějětasch, ako to pšchedšedštwo „Maschize Sserbskeje“ ša dobre šposnajo.

§ 7.

Sectionssitzungen.

Die Sectionssitzungen werden auf Einladung des Vorsitzenden in der Regel an einem passenden Orte der Niederlausitz abgehalten und können sich in diesem Falle die außerhalb der Niederlausitz wohnenden Sectionsmitglieder von der Theilnahme an denselben dispensiren. — Wenn es aber irgend möglich ist, möchte am Tage der Generalversammlung der Maćica Serbska die Section eine Sitzung in Bautzen abhalten. — Die Einladungen der Mitglieder zu den Sitzungen haben schriftlich oder durch Bekanntmachung in dem Bramborski serbski casnik und in den Serbske Nowiny zu geschehen.

§ 8.

Auflösung der Section.

Der Section steht es jederzeit frei, sich als solche aufzulösen und aus ihren Mitgliedern einen selbstständigen literarischen niederlausitzisch-wendischen Verein zu constituiren, welcher denselben Zweck, wie die bisherige Section verfolgt. Dieser Verein nimmt eventuell den Namen „Towarstwo Matki Serbskeje“ an und hat seinen Sitz an einem bestimmten Ort in der Niederlausitz. Sofern sich die Section in einen dergleichen Verein verwandelt, geht ihr bisheriger Besitz in das Eigenthum des neuen Vereins über, erfolgt aber die Auflösung der Section zu einem andern Zwecke, so gehören ihre Gelder und Sammlungen der Maćica Serbska.

§ 9.

Abänderungen des Reglements.

Die Bestimmungen dieses Reglements dürfen mit Genehmigung des Vorstandes der Maćica Serbska zu jeder beliebigen Zeit abgeändert werden.

Waschej zesczi!

Knigłowne towarstwo „Maschiza Sserbsta“ w Choschobusu Waß pschoßy a napomina, aby k nej ako zlonk pschistupili.

„Maschiza Sserbsta“ jo sałożona w lěšce 1880 wot mužow, kótarež su we šwětej lubosczi sa duchne poswig-
neće Sserbstwa žěkali.

„Maschiza Sserbsta“ nama žedno druge wotglědane ako Sserbam podawašch duchne hochložene we jich režy, dašchi to jo s knigłami abo s pschednosčkami abo se spiwom.

Zlonki Maschize płašce k lětu 1 RM; druge pschi-
žkuschnosczi nejšu a namogu nastasch. Sa to maju wěšte polajcžene pschi kupańu jeje knigłow.

Sgromažiny Maschize še hošjawiju we „Sserbskem Zašniku“.

Sswoj pschinožk kšěli luboscziwe płašchisch na:
Sserbsta ludowa banka — Wendische Volksbank A. G.
Filiale in Cottbus, Postscheckkonto Berlin Nr. 101 529;
abo na podpizanego myschnača.

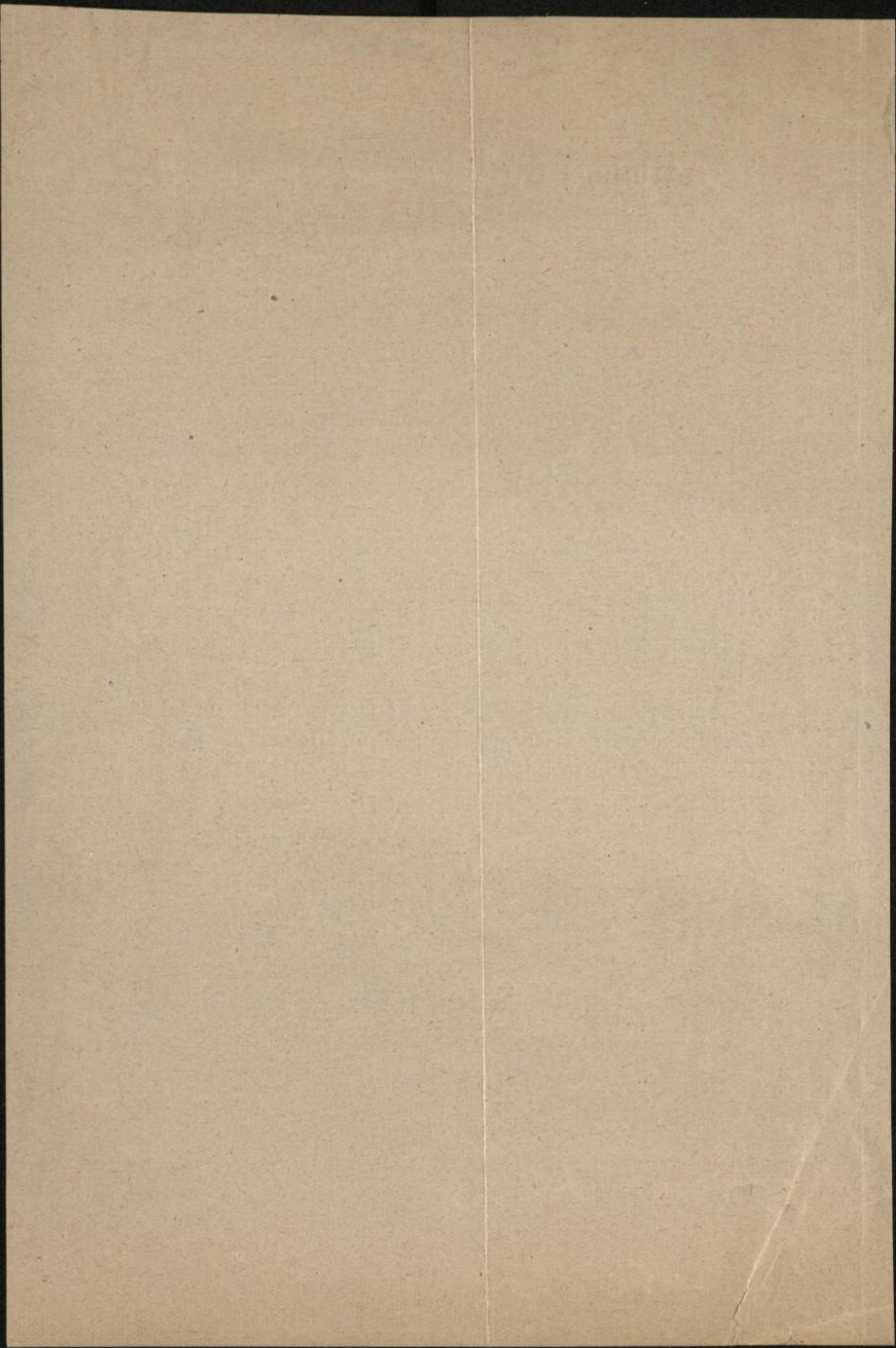
Pschedžedařstwo:

Nowy, farač w Brasnje,
pschedžedač.

Schwela, farač w Desnje,
šapizowač.

Jordan, huzabnik w Sužokej
pla Wetošchowa, myschnač.

Maschiza Sserbska

smějo tež lětož na Broschma, to jo stwórtk
2. junija wotpočńa seger 1, swoju

gromadu

we Ewangeliskej Towarstwińe (Spreestraße ~~13~~
w měsće. Bužo tam:

1. Switajuze grono.
2. Hulizowańe wot sachadnego lěta.
3. Slizbowańe na sachadne lěto.
4. Rozdawawańe nowych katechismužow.
5. Dla nowych pátkařskich na epistole
a texty.
6. Dla šerbskego doma w Budyšchyně.

Kuždy, kenž how tu kortku dostańo, jo na
tu gromadu do města pšehožony.

Kořenk. Krušwiza. Schwela.
Jordan. Pattko.

Drucksache

An .....

in .....

Wohnung .....

[Straße und Hausnummer]

Wendischer

Dank- und Bitt-Gesang

der Spreewälder

für die

Rettung und Wiederherstellung

ihres geliebten Königs

Sr. Majestät des Deutschen Kaisers.

(Mit deutscher Uebersetzung.)

1878.

Druck von Albert Heine in Cottbus.

Wiederholt

Dank und Bitte

der Speisewald

16

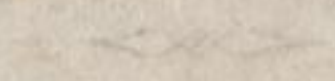
Bestimmung und Beschreibung

des Landes

zu Ehren des Deutschen Kaisers

(1871. 1. Aufl. bei H. v. S. 115)

1871

Druck von H. v. S. in Leipzig

Kaki tšach saß wot města do města nam jo,
 A' na tšhidkach tych wětschow našony?
 Zo groni ten tšhil? kake drěšče to jo?
 „Našch Kejžor, našch Kral jo sbraschony.“

A čto swoju ruku jan swignusch jo mógt
 Na lubego, starego krala!

A sa tym, a' pscheže Bog swarnowat jog'
 Štrež winikow kulow a ščtala?

Pscheradnik to běščo — ten drugi juž jo —
 Pscheradnik se swojogo luda;
 Bog swarnuj! — gab' s nami tak dalej še ščto,
 Dostojne juž byli my šuda!

Sej wot naš tu šromotu, swarnuj naš, Bog,
 My šmy byli zu gjarde štrež glufi —
 Našch kral, a' tych Nimskich šam šjadnašch jo mógt,
 Nedej padnusch wot Nimskeje rufi.

Až ta škosčž štreži naš tak šaswignu šwój rog,
 Žety lud na tom jo winowaty,
 Ale šmil še nad nami, Ty něbjasfki Bog,
 Ty ga hysčeže šy w gnaže bogaty.

Ša daj, aby wěra a lubosčž pla naš
 A našeja šašej bydlili,
 Ša daj nam jan Kejžora šrowego saß,
 Ab' my s wěrnosčžu jomu šlužili.

My Ššerbške tom' lubemu Kraloju šmy
 Žaden maški lud tak podejššpjonjy,
 Tak wěrne poškušny — a Bog daj, ab' Ty
 Był saß šrowy nam, Kral, hobražony.

Deutsche Uebersetzung:

Welch Entsetzen flog wiederum von Ort zu Ort,
wie auf Flügeln des Windes getragen?
Was sagt jener Wehruf, was sagt jener Schrei?
„Unser König, der Kaiser, verwundet!“

Und wer nur vermocht' es, zu heben die Hand
gegen den theuren, den würdigen Herrscher?
nachdem Gott ihn bewahrt hat zu jeglicher Zeit
unter Kugeln und Schwertern der Feinde?

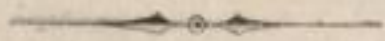
Ein Verräther ach, war es — der zweite schon ist es,
ein Verräther aus eigenem Volke!
Gott bewahr' uns, denn sollt' es so fort mit uns gehn,
verdienten wir Gottes Gericht.

Nimm von uns die Schmach, behüte uns Gott —
wir waren zu stolz wohl im Glücke!
Der Fürst, der allein erst die Deutschen geeint,
darf nicht fallen durch Hände der Deutschen.

Daß die Bosheit so frech jetzt die Hörner erhob,
unser Volk, ja das ganze, ist d'ran schuldig.
Doch erbarm' dich im Himmel noch über uns, Gott,
Du bist immer ja reich noch an Gnade.

So gieb denn, daß Glaube und Liebe bei uns,
und Hoffnung auf's Neue mag wohnen,
so gieb denn den Kaiser uns wieder gesund,
daß wir treulich auf's Neue ihm dienen.

Wir Wenden sind freilich nur klein als ein Völkchen,
doch treu unserm König ergeben,
und treu Ihm gehorsam — so schenke denn, Gott,
Gesund doch den König uns wieder!

Der Spreewälderinnen
unterthänigster Dank

an Ihre Majestäten

den Kaiser und die Kaiserin

und

Ihre Kaiserl. und Königl. Hoheiten

den Kronprinzen und die Frau Kronprinzessin

und

die Frau Großherzogin von Baden.

1878.

Druck von Albert Seine in Cottbus.

Der Sprachlehre

unterrichtlicher Teil

in der

der Kunst und der Wissenschaft

und

der Kunst und Wissenschaft

der Kunst und Wissenschaft

und

der Kunst und Wissenschaft

1878

1878

und von

Nehmt, hohe Frau'n, die uns empfangen,
 Nehmt, edler Fürst, des Herzens Dank.
 Wir nah'ten schüchtern und mit Bangen,
 Ihr gabt uns Muth, da er uns sank.

Des Landvolks einfach-schlichte Kinder,
 Die nimmer ihre Herrscher sah'n,
 Wir war'n so selig, doch nicht minder,
 Wir war'n so ängstlich, Euch zu nah'n.

Doch wie war nur die Furcht verschwunden
 Vor Eurem Blick, vor Eurem Wort!
 Was, tief gerührt, wir da empfunden,
 Das lebt im Herzen ewig fort.

Und wie wir da mit inn'ger Rührung
 Um unsers Königs Eid geweint,
 So fleh'n wir um des Himmels Führung,
 Daß bald die Freuden thrän' uns eint.

Ja, Gott, Er laß' uns bald gesunden
 Den König nach so bitterm Schmerz,
 Gott selber heile seine Wunden,
 Und geb' Ihm stets ein fröhlich Herz.

Doch wir, wie soll'n wir je Euch danken,
 Wie Euch entrichten uns're Schuld?
 Treu woll'n wir sein Euch ohne Wanken,
 Für so viel Güt' und so viel Huld.

So lang' noch warm die Herzen schlagen,
 So lang' des Spreewald's Sprach' uns klingt,
 Wird Herz und Mund Euch dankbar sagen,
 Wie Ihr den Lebensmuth beschwingt.

Ja tröstend wird im Herzen klingen
 Der edlen Kais'rin schönes Wort,
 Daß uns're Sprach' und Sitt' und Singen —
 Auch gern geseh'n am höchsten Ort.

Selbst wenn der Spreewald nicht mehr stehn wird,
 Verdrängt vom Regulirungs-Sand,
 Wenn selbst die Sprach' uns bald vergehn wird,
 Gefnickt von ernster Schicksals-Hand,

Wenn uns der Mutterlaut entzungen,
Der süß dem Kind zum Herzen drang,
Wenn längst das letzte Lied verklungen,
Das uns der letzte Sänger sang,

Wenn keinen alten Erlenkronen
Ein wend'sches Ohr mehr sinnend lauscht,
An durrer Kinnjal fremde wohnen,
Wo uns jetzt kühl der Strom noch rauscht,

Was dann von Wenden noch geblieben,
Das Wen'ge wird auch dann, auch dann,
In kunft'ger Zeit, die Kunde lieben,
Die keine Zeit vernichten kann:

Die Kunde, die wie lichte Sage,
Die dunkel glänzt als Silberband,
Die Kunde von dem schönen Tage,
Da Wendia vor der Kais'rin stand.

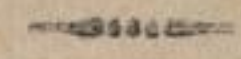
Die arme Wendia, sonst mißachtet —
Wie es ja stets der Kleinen Loos —
Von Eurem Furstenaug' betrachtet,
Fühlt sie sich reich und stolz und groß.

Sie fühlt, daß auf der Menschheit Höhen,
Von wo die edle Stimm' uns tönt,
Gottlob doch and're Lüfte wehen,
Als da, wo seichter Spott uns hohnt.

Habt Dank, habt Dank — gleich einer Sonne
So gabt Ihr uns der Freuden viel,
In Thränen, Dank für diese Wonne,
Da Sitt' und Sprach' Euch so gefiel!

Des Himmels Segen Euch zum Lohne,
Und unserm Kaiserlichen Herrn,
Dem Kronprinz, Eurem edlen Sohne
Sammt Ihr, die aller Mütter Stern —

Der Tochter auch, die Deutschlands Süden
Durch Mild' entzückt und Majestät,
Gott geb' Euch Allen Heil und Frieden!
Das ist der Wenden Dankgebet!

Lieder

bei der

fünfzigjährigen Amtsjubelfeier

des Cantor

*Macica
serbska.*

Christian Piater

am

28. September 1881

in

der Kirche zu Werben

gesungen.

Druck von Wilhelm Thiele in Cottbus.

1.

Allein Gott in der Höh' sei Ehr
Und Dank für seine Gnade,
Darum daß nun und nimmermehr
Uns rühren kann kein Schade:
Ein Wohlgefallen Gott an uns hat:
Nun ist groß Fried ohn Unterlaß,
All Fehd hat nun ein Ende.

Wir loben, preis'n, anbeten Dich,
Für deine Ehr wir danken,
Daß du, Gott Vater, ewiglich
Regierst ohn alles Wanken.
Ganz unermess'n ist deine Macht,
Fort gschicht, was dein Will hat bedacht.
Wohl uns des feinen Herren.

O Jesu Christ, Sohn eingeborn
Deines himmlischen Vaters,
Versöhner der, die warn verloren,
Du Stiller unsers Haders,
Lamm Gottes, heilger Herr und Gott,
Nimm an die Bitt von unsrer Noth,
Erbarm dich unser aller.

O heilger Geist, du höchstes Gut,
Du allerheilksamst Tröster,
Bors Teufels Gewalt fortan behüt,
Die Jesus Christ erlöset

Durch große Mart'r und bitterm Tod;
 Abwend all unsern Jam'm'r und Noth;
 Dazu wir uns verlassen.

2.

Ich singe dir mit Herz und Mund,
 Herr, meines Herzens Lust;
 Ich sing und mach auf Erden kund,
 Was mir von dir bewußt.

Ich weiß, daß du der Baum der Gnad
 Und ew'ge Quelle seist,
 Daraus uns Allen früh und spat
 Viel Heil und Segen fleußt.

Du straffst uns Sünder mit Geduld
 Und schlägst nicht allzusehr;
 Ja endlich nimmst du unsre Schuld
 Und wirfst sie in das Meer.

Wenn unser Herze seufzt und schreit,
 Wirfst du gar leicht erweicht,
 Und giebst uns was uns hoch erfreut
 Und dir zu Ehren reicht.

Wohlauf, mein Herze sing' und spring'
 Und habe guten Muth,
 Dein Gott, der Ursprung aller Ding'
 Ist selbst und bleibt dein Gut.

Nět dajšcho Bogu žěf
 We myšlach, słowach, s ruku,
 Kenž zyni žiwu tud
 A dawa šchyfnu gluku;
 Kenž nam wot narodu,
 Wot goleschinych lět,
 Jo zynił do něta
 Tak wěle dobrotneg'.

Ten niiter smilny Bog
 Šchět nam a kenž Bog' suaju
 Dasch troschtnu hutschobu
 A mēr we naschom kraju,
 We šwojej gnaže naš
 Tež stawne sejaržasch,
 A se wšchog' nužeina
 Nam humožeine dasch.

Zescz buzi Woschzoju
 A Šynoju nět dana,
 Tež šwětem duchoju,
 Byž chwalba huspiwana,
 Tej zetej Tšchojosczi,
 Kenž niiter byla jo,
 Tež něto wostano,
 A niiter nesajžo.

Nun danket alle Gott.

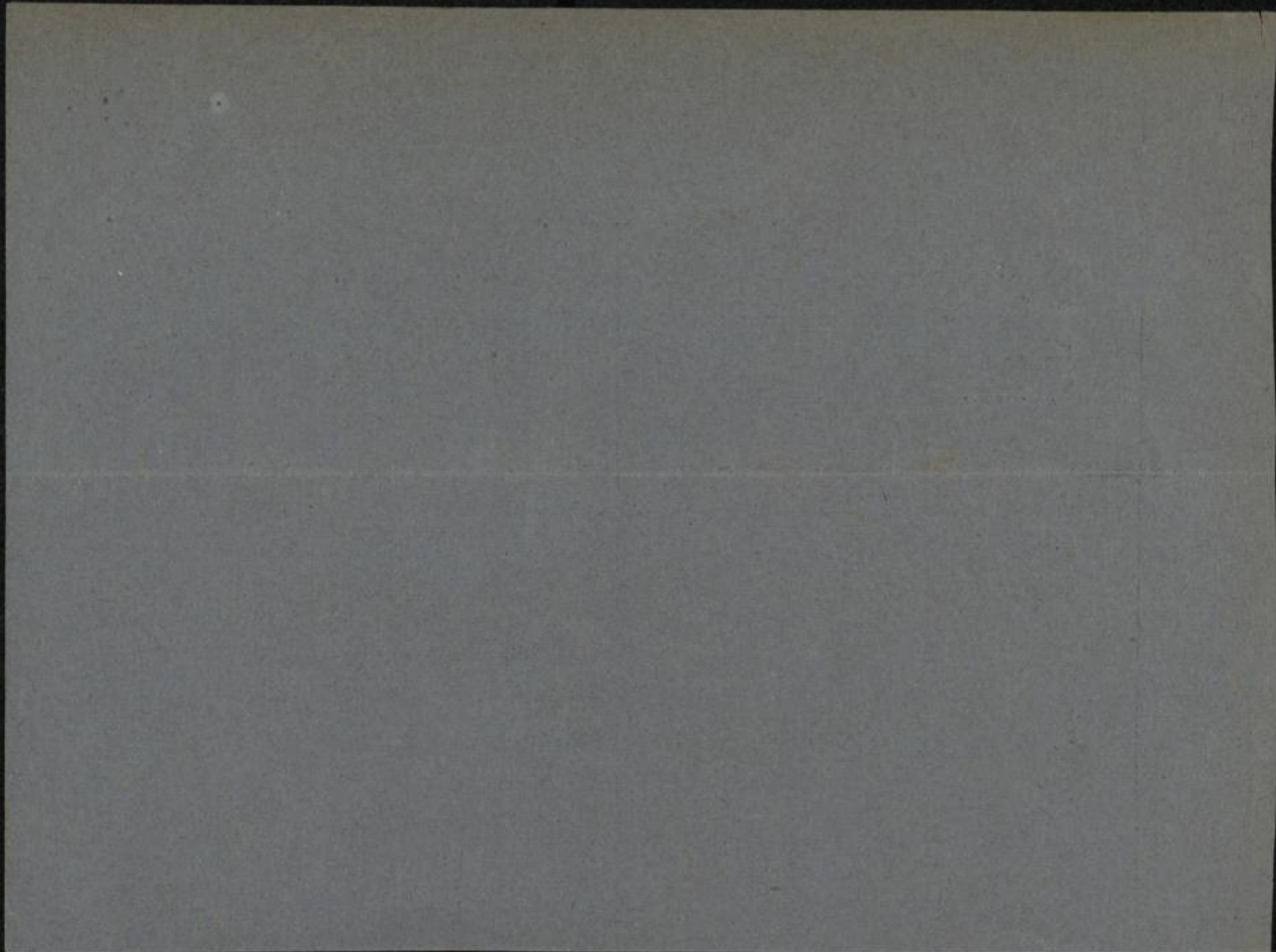
Nět dajšcho Bogu žěk we šmyšlach, škowach, š ruku, kenz
znyi žiwu tud a dawa šchytnu gluku, kenz nam wot
narodu, wot goleschinych dnow, jo znyi do něta tak wese
dobrotow.

2. Ten nišer šmilny Bog šchěk nam, a kenz jog šnaju,
dašch trošchnu hutšchobu a měr we našchom kraju; we šwojej
gnaže naš tež stawne sežaržajch, a se wšchog nuženia nam
hymoženie dašch.

3. Žešć buži wošchzoju a šynoju nět dana, tež šwětem
duchoju buž chwalba huišpinwana, tej zekež tšchojošći, kenz nišer
była jo, tež nět woštańo a žedne nesajžo.

SLUB

Wir führen Wissen.

<http://digital.slub-dresden.de/id482299207/63>

**Serbski Sorbisches
institut Institut**

Ten kněz jo moj pastyr!

abo

Bratfarske knigły

na ewangelije zelego lěta

ƙ natwarěnu we pschawej wěre a ƙ rosſchyrěnu
Bóžego kralejstwa

póruzhjo

berskemu ludoju

J. V. Teschnar,

farar.

Drugi hudašk.

22. XII P-1613a

D' Gholshobusa,

ƙ dostajchu pla knigływějara Brockmeiera.

1879.

30
Niži 10 lět jo ƚe minuło, ako ja mój

— ❧ — **ƚerške ƚrattarške knigły** ❧ —

ƚ' ƚřednemu rašu ƚom hudał a je hupoštak do ƚerškich wóšadow. Witane ƚu bułi we wělich domach. Młogi ƚerški list ƚom dostał, wót snatych buřškich luži ƚižany, we kótaremž mě ƚwój

o wjašele hopenašachu, až ƚom dał ja ne tate knigły sčiščežasch, kótarež ƚerškemu žłowekoju Bóže ƚłowo ƚerški tak hukładuju, až jo kradu rošmejo. Nimške ƚrattarške knigły ga ƚu Nimzam dobre a hužytne, ale ƚerškim lužam ƚu tate **ƚerške knigły** lubšche, lěpšche a spódobnějšche. A južo s' młogeu ƚerškeju góšposu ƚom ƚe smačak we tych ƚlědnych lětach, kenz jo ƚe mě s' ruku hužekowata ja to, až jo tate nowe ƚrattarške knigły ƚebe mógata kupišch do domu. So, we młogej žywnosczi nejš ƚebe kupili jadne knigły, ale ned dwoje: jadne tym młodym na žywnosczi, a druge tym starym na humenku. Tam a how jo teke bogabojasna mama ƚwój

ej žowze, gaž jo ƚwazbu mēta, te knigły kupita, aby do nowego maņželstwa niz jano sčaki rołski rēd a semski podomk pschisčel, ale teke duchny a ƚwěty rēd ƚ' nebjasčemu žyweńu.

Tak jo ƚe štało, až ja por lět 1000 knigłow ƚřednego hudačka buchu sčykne glaze sepschedawane, tak až niz jadne hušchej ne woštachu. A gaž ten snaty ƚerški knigły-rošnowar we sčymškem zašu do našnych domow pschichadašcho, ga bešcho ščoro we kuždej wšy hyschezi radna ližba takich, ako by te knigły raži ƚebe kupili, ale wóni namžachu južo nekotare lēta žednych dostasch, kač zesto teke ja nimi napšchachowachu, dokulaž žedne wēzej na pschedań nebeču.

To bešcho mě luto. Ale wjašelit ƚe ƚom hutschobne, až we našchom žiwem a nerodnem a nepleznem zašu, žož tak młogi głupy a tupy nerodas ho namšchu a ƚrattowanie a Bóže blido dawno wēzej niz neroži, až tam we našchom mačem ƚerškem ludu hyschezi telke domow ƚe namataju, žož dušche bydle, kenz Bóže ƚłowo wót hutschoby lubo maju a ƚebe raži ƚerške ƚrattarške knigły kupiju a Bóže žognowanie pilne we nich putaju.

Ja dre wēm, wasche ƚerške šarate maju teke sčaku ščaržbu a hutschoba jim zesto bóli, gaž šdychujuze wiže, až teke we ƚerškich wóšadach jo wele sčakego nekščešcijanskogo žyweńa, kač tam s' chožuju ščžaniza a kóštraw, kač tam hubijaju sčerne a badaki pschi starych a młodych, kač tam s' mēštymi jo šamy lutny pschebēg na

Bóžnych sagonach. Glich pak wóstańo wěrnó: Sseriske luže su hyschczi „luže wót Bóžego błowa“; beriske wóšady chwataju na něželu nej-lubej namšchu, wóni du pilně f' Bóžem blidu, wóni blyšche raži prátkowańe šwětego ewangelia. To jo zešcž a taku zešcž šebe šachowajšcho!

A f' tomu šchěł ja młogemu pschisš na pomozu š' mójimi prátkarškim knigłami. Młogi góšpodač, młogi nan dere by šchěł na něželu wótpońa šwóje žišchi a druge domazne pohuzyšch š' Bóžego błowa a něwě pschawě, fak jo dej šachopišch. Te prátkarške knigły šchě jomu pomogajšch. Młogi štarke a młoga štarke štej we młodšchych lětach kuždu lubu něželku pschichadatej f' Bóžym pschitwarškam; něto šejžitej doma a šamžotej wězej pschisš namšchu. Młogi šamozny, chórowaty a hobbšlaby wóstańo dlujke tyžeńe doma a něštyšchy niz wót Bóžego błowa. Š' takim dušcham šchynym šchěł ja še pošenušch a jim chylku poprátkowajšch a jich mōzowajšch a potrošchtowajšch š' mójimi prátkarškim knigłami. Młogi derbi na něželu doma wóstašch a šamžo žednogo prátkowańa blyšchajšch, dokulaž te druge namšchu du. Ale nědej ga taka dušcha mēšch žedneje něžełe? žednogo něželškego žognowańa? To něby byto pschawě. Togodla pschidu te prátkarške knigły f' wam a šchě we tom zašu, žož te druge namšchy šwójogo duchownego paštyra blyšche na prátkaršni, š' wami doma namšchu žaržajšch. A gab wót našcheje młožiny młogi škužabny młožēž a młoga šryjna žowka še myšlītej: ja šof mōjo zeke myto hudajšch ja šchaku puchotu a druge něhužytne wězy ale zu do mōjeje lodki šebe take knigły kupišch a šof na něželu wótpońa gnašch do teje wēlīteje kopize, ale zu še šēnušch f' mójim prátkarškim knigłam: ja wēm, we takej lodze a na takej něželi a na takej młodej dušchy by wótpozywało Bóže žognowańe f' nīmernemu žyweńu!

To šchynno jo mē wabīto, až šom mōje prátkarške knigły dał f' drugemu rasu šchisšcžajšch. Něto šu gótowe a žakaju na to, aby mōgali drogū namakajšch do šchynych berškich domow, žož hyschczi takich knigłow šamaju. Čtož je zo mēšch, mōžo je w' Čhosšchobu šu pla knigływěšara Brockmeiera na štarych gjarūzarškich wīfach doštajšch, rēdńe a twarže huwěšane, fak ako našche burške luže je raži maju.

Te knigły šu něto wēle wēšche šchisšcžane ako we přednem hudawku a pašera we nich nějo fak šchēra ako šerwe, ale rēdńe bēla a togodla teke šlaby ma wōzymā špōdobńejšcha. A tych prátkowańow jo teke wězej, pscheto ja šom 4 nowe pschisštawīł ako:

1. na žnowny šwēžen,
2. na reformazionški šwēžen,
3. na šermušchu,
4. na šwēžen šamrētych.

Glich nejbu te knigty drofche, ako bu perwej buli. Pla Brockmeiera pľasche teřame do poľ kóže huwěsane 4 markow 50 pen., a zeke do kóže huwěsane s' dwěma řamkoma, na delkoma s' řchizu a řeluchom 5 markow 25 peněřkow.

Čtož te přatřatřke knigty južo ma a by řchěť jano te hobřpomněte 4 přatřkowanā měřch, ten móžo teřame teke pla Brockmeiera wóřebe dostatřch, gromadu řa 50 peněřkow. Tym přatřatřkim knigřtam jo teke řařej mója bilda přchidana.

Přchispomněřch pať zu, až te knigty nejbu ten rař pla Brandta řchisřezane, dokulaž wěle luži, ako te knigty řu tenzař tamfor řupili, nejbu přchawě řpokojom buli daniž s' teju řmagteju, řchěreju pařeru, daniž s' tym lažkim huwěsanim a až někaķe druge bilty řu zeřto buli nutřch přchilipnone. Móje přatřatřke knigty ma jano na přchedań knigtywěřat Brockmeier a řaž přcheze teke nařch řerřki řnaty knigty-rořnořowať Gahring.

Mieda, na Michała 1879.

Čelknar, řarat.

Čhifřezane w' Wórejach pla G. Wenzela.

Maćica
serbska

Dla schischežanja a wendawanja rědnych a hužytnych kniglow.

Bože słowo naš huzy: „Słowel' nějo žywy wot klěba šamego.“ Kuždy wě, kaš wěrnno to jo, pscheto my namamy jan schěto, ale tež něšitertnu duschu a ta poderbi tež zarobu. Ale taku duchnu zarobu mamy zesto mačo na myšlach, a sabydniomy pschi tej schakej starosczi ho ten schedny klěbaschl' še starasch sa duschu a jeje třebnoscz. Aby še něto takemu brachoju wotpomogalo, šu še schake nimške towarstwa šažožyli, kenz' dobre knigly schischežasch daju, aby lud taš lažezej duchnu zarobu dostasch mogal. A teke jedno šerbske towarstwo jo še dla togo šažožyło, a ma to mē: „Mašchiza Šerbska“ a bydli w Budyschyně. Te towarstwo hobstoj juž 33 lět a do nogo šluschaju skoro schyčne Gorežno-Lužyske farate, iwelgin iwele schulačow a drugich šastojnikow, iwele burskich luži a iwele bergačow. To towarstwo hudawa Šerbam šerbske knigly a jo juž wēzej ako sto (100) kniglow do Šerbow hupoštało. Wono jo we taš młogej hutschobe luboscz' k starym šerbskim woschzam hubužyło a teš młogu hutschobu s duchneju spižu hochložyło. Ale nam w Dolnej Lužyzy jo to až do nēta mačo pomagało, dokulaž „Mašchiza Šerbska“ šwoje knigly po Budyschynsku hudawa, my paš třebamy taše w Choschebuskej rēzy, a šmy juž młogi raš hoblutowali, až rownož teš iwelgin iwele po Budyschynsku rosmějomy glich niz schyčno, a šmy juž młogi raš pschobšyli, Bog kšchěl še šmilisch, ab še teke pla naš taše towarstwo šažožyšch mogło, kenz' by nam Dolnym Šerbam rēdne knigly schischežasch dalo. — A našcha hutschoba jo polna wjašela, dokulž jo še lētoš šředu po jatschach na glownej šgromazišne Mašchizy Šerbskeje teš w o t r ē d sa Dolnu rēz šažožyl, kenz' zo rēdne a dobre knigly teš sa naš wen dawasch. Kuždy Šerb možo žlonk' togo towarstwa hordowasch, joliz až klētu 1 mark' šaplaschijo, a sa to dostašo potom schyčne wen dane knigly dermo. To jo iwelika gnada sa naš a mamy tu nažej, až bužo še pschawe iwele jich namašasch, kenz' do togo towarstwa šastupe, pscheto wēzej tych žlonki mamy a wēzej rēdnych kniglow možomy wen dawasch.

Štwórtk' po šwētej tschojosczi, to jo ten 27. maj, na Broschna, bužo še wotpolna hokoło dweju šgromazina wotžaržasch w m ē š c z e pla B o j d y (to jo blisšo pla nowego postowego doma). Kuždy, dašchi jo burski abo bergarški, kenz' zo do togo

23
towarstwa dla wendawana rědnych a hužytnych kniglow stupisch, možo tam pschisch, a mamy tu nazeju, až se jich pschaive wele sgromazijo. Ten žejnski porěd bužo taki:

1. Porosklazěne.
2. Gorejbrańe nowych žlonkow.
3. Huswolowaně.
4. Šobsamkńeńe na schischež jadnych nowych kniglow.
5. Schake druge postawěne.

Čtož wězej ako jedno tosch tych łopenow dostańo, šchěł tał dobry bysch a jo takim wojske rosdawasch, kěz maju dobru hutschobu sa Božy raj a Bože słowo, — aby se jich na Broschna pschaive wele pla Bojdy sgromazijo. — Čtož zo juž perivej do togo towarstwa stupisch, šchěł to jadnemu s tych how podpisaných gronisch.

Napisaně w Čhoschebusu w maju 1880.

Leschnač, farač w Rize.

Pauk, farač w Deschne.

Kruschwiza, farač w Werbne.

Kocha, hušchy farač we Wětoschoive.

Jordan, schulač w Popojzach.

Kopf, schulač w Lutolu.

Schillow, gmejnski předkstojač w Kossobusu.

Kschadow, hužabnik w Boboive.

Bronisch, farač w Čhoschebusu.

Bronisch, farač w Solkojzach.

Korreug, farač w Borkowach.

Mucha, farač w Běrašne.

Schwela, schulač w Škjarboscju.

M. Kossyk we Werbne.

Latke, hužabnik we Werbne.

Dabow, hužabnik w Sasypach.

Hutschobna pschobwa.

Serski lud ma zescz, az na nezelu chwata rad do Bozych pschitwarow, aby namich se hochlozit s Bozego stuzonka a swoju duschu nafeschil s klebom Bozego swetego slowa. Serske wofady maju sa starym wofchzostim nalogom lubo Bozy swety dom, a serske namiche maju pscheze namicharow doscz kuzdy zas, dasch jo wedro katez zo. Ale schezka stjarzba se swiga dalej a wzej we mlogich serskich wofadach: My namamy zenogo serskego farara wzej a zenu sersku namichu! Kaka to jo nusa a zaloscz, gaz serske namichare derbe niz ako nimste pratkowane blyschasch, kotrez jim jano klinzy do hucha, ale do hutschobny drogu nenamakajo. Tak su we tych slednych letach juzo mloge serske wofady kaz spusczzone boge byrotki a namgu s teju predneju schesczianskeju wofadu we Jerusalemie huwołasch: „kaf my blyschymy te welike statki Boze jaden kuzdy we swojej rezny, we kotarejz jo rozony!“ Bog jo nam we slednych zasch lizbu serskich fararow we mladych a srednych letach zloweznego zhwenia wotwołak a wot tych sawostawenych, pilne we Bozej winizy stojnych su nekotare juzo we husokem starstwie a lize na 70, 72, 75 a 79 let! Kaf dlujko bzo trasch, ga budu nam hujsch abo se dejasch na wotpoznyk senusch, — a zo ga potom? Serskich schtudantow a fararskich kandidatow jo tak malo, az duchna nusa we serskem ludu pschibera na wsche bofi.

Na chwatti ga namzo nichten psches husoku schulu pschebenusch, ale k tomu blyschja zas a radnych penes, nezli taki mlozenz we tych 12 letach togo huknenia a schtudirowania jo gotowy, az mozo na pratkarinu stupisch a swoju pschiruzonu wofadu pascz na selenej luze Bozego slowa a ju wofsch k zystym, chlodnym stuzonkam. Tak dre teke pschizo, az serske mlozenze jano welgi redko we naschom zasch na fararske huknu, a naschym serskim burškim luzam jo zesto tych penes luto, ab je nalozyli na to, az swoje byny, kotrez maju dobre duchne dary a lazko hukna, na husoku schulu poštali a jim dali schtudirowasch. Tak mlogi nan se huboj a hobchowajo swojogo syna lubej doma sa cholujom, kenž by s Bozeju pomozu mogal ras stojasch ak pilny zetasher we Bozej winizy na serskej pratkarini.

Gaz neto nizi serski farar humrejo, ga nejo nichten, kenž mogal na to profne mesto stupisch. Tak Boze kralejstwo neroščzo njasch nami, ale wono se kasch we serskem ludu. Togodla jo treba, aby takej nusy a zalosczi, kenž do nebja schika, se wotpomoglo. Wono jo togodla gano serske towarstwo se sałozylo, kotrez zo se sa to starasch, aby serske golzy a mlozenze, kenž su na gymnasiju a sché ras na fararske schtudirowasch abo teke juzo schtudiruju, se podperali s penesymi, aby taku wěz mogali huwjascz, lez teke te starejsche byli chude.

My pschizomy togodla s hutschobneju pschošbu do našchych šerskich wošadaw a klapjomy schylnym šerskim domam, zož luže budle, kenž Bože kralejstwo lubo maju na semji, do žurji a wołamy: Pomogajšcho nam! „Pschiž k na nřtwojo kralejstwo!“ — tak še modlimy kuždy luby žen we šwětem Wošchzy-našu. Ale se šlowami šamymi Bože kralejstwo še nřtwari na semji, ale šchěšcijan derbi teke ruku hustřešch k takemu statkoju.

To lopenko tuder jo hupošlany pošolnik, ten pschafcha kuždego šerskego muža a kuždu šersku žonu: „něšchělej wej nězo k tomu dasch Jesom Kristuža dla, aby takej nušy a takemu brachoju na šerskich fararach a huzabnikach še wotpomoglo? Kuždy dar jo nam luby, dasch jo tolar abo 1 marka, abo dasch teke stej tej dwa peńešchka snateje hudowy we ewangeliiu. (Mark. 12, 42.) Ten ako jo slubit, až zo nam šarownašch kuždu chrapku wody, s kotrejuž něłogo hochłozijomy we Jesu šowem iněiu, ten bžo šawěšcže jo teke nam šarownašch, zo my napomozy dajomy takej hužytnej wězy.

Pschi šałoženiu togo towarštwu jo jaden žłonk a pschijaschel šerskego žada slubit, až zo k šachopenku dasch 100 markow, zož hyschězi 5 drugich še namakaju, kenž teke kuždy telke by šchěł dasch.

Žož něto našche šerske wošady s dobreje wole Bogu dla ližbu peńeš by našgromazili ša šwoje šerske šyny a pschichodne šarare, potom ga možomy k našchej zerkwinej hušchyne w Barliuu stupišch a gronišch: Glědajšcho, telke jo našch mały šerski lud šam nadawał, něto pomogajšcho nam dalej, aby kužda šerska wošada teke šerskego šarara dostala.

Kuždy šerski šarar a šchular bužo rad te mēna tych dobrowolnych dawarow napišowasch a te peńeše šgromazowasch a je potom šerskem kněš šarareju Łany Choschobusu až do 1. Oktobera pschepowdasch, kotregož šmy hušwolili ako pokladnikara takego towarštwu ša šerske młoženje na hošokěj schuli.

Bog ten Kněš pak daj k tomu šwojo bogate žognwane.

1. Bronišch, hušchy šarar pschi šerskej zerkwi Choschobusu.
2. Boettcher, šarar na huměnk u Choschobusu.
3. Bronišch, šarar Gokkožach.
4. Hauffig, šarar Korenu.
5. Š. Jordan, huzabnik Popożach.
6. Korreng, šarar Burkowach.
7. Krušchwiz, šarar Werbne.
8. Łany, drugi šarar pschi šerskej zerkwi Choschobusu.
9. Mucha, šarar Brasnyne.
10. Bank, šarar Deschne.
11. Quizk, šlednikar Kossobusu.
12. Rocha, hušchy šarar Wětoschowe.
13. Schwela, huzabnik Šjarbošcžu.

Schischcjane pla Wilhelm Thiele w Choschobusu.

34

Zogo Majestosczi
Kejzoroju Friedrichoju III.

kenž ako Kronprinz jo pschijasnoscz hopokasał
 šerbskej deputaziji w lěšche 1878.

Wot G. J. J. S.

1. Pšehožba do San Remo.

Te wólšche w Błotach stoje pochylone,
 Ak' tužne, spošy šněga schěžkego;
 Lezrowno nalěto jo pschibližone,
 Njetajo šněg, niz dušcha tužnego.
 Natura s nami žgan to šame zujo,
 Nam dłužko tužne lěto pokasujo.
 Žož pšcheze přene štružki kwišchechu,
 Žož přene bóschony k nam leschechu,
 Tam lěbda hnyčče žyweńe še gnujo.

Kač mogu tešchi spiwajch šwóje głošy,
 Gaž symny wětsch jich ar'ju šajžewa?
 Gaž keć njezujo njejaskeje rošy,
 Kač šgónik by, až zaš jo kwiščenja?
 Te štružki w šemi šu ak' popajžone,
 Nam nalěto jo pšchańwe nieražone,
 Gaž na pólach šněg lažy dlymošo.
 Gaž našcho šlyńžko nam jo daloko,
 Ga wjašele jo s zušcha hugłažone.

My šchytne ša Waš šmy tak hobtužone,
 A s Wami ša ten Kejžorski Wašch Dom.
 My wizimy, še šlěkanim šbužone,
 Kač wichor tšhešo teč' ten móžny bom.
 Ten blyšt wot Boga do nog' derišch kšchěł jo,
 Wam šotschy šyna wot nog' dołoj bił jo.
 My mašcherinu žaloscz zujomy,
 To myšleńe teč' w šebe gnujomy:
 Našch Kejžor teč' tu nowu štaroscz měł jo!

Ach 'rosch ƚe t nam, Ty Wěrch našch lubowany,
A' ƚkynžko nalětne nam górej žij:
Ten Bóžy měr nam bužo hobchowany,
Gaž wot Tebe ƚaž' dobra powěscž srij'.
Ten zěly ƚwět juž zaka, ab' Ty strowy
Sse 'roschil domoj, s móžnym schěłom nowy,
Jan' w duchu pscheze, w luboscži, ten ƚam,
A' Ty ƚy 'šchynym był, a tač tež nam: —
Ga swigúnomy te hobschěžkaue glowy.

Ach 'rosch ƚe t nam w tom lubem schoplém Maju,
Gaž 'šcho how selene a žywe jo;
Gaž w našchych Błotach, ako w semskim raju,
Ten wětschil tšhajžu psches te wólšche žo;
Gaž nam natura, nowe narožona,
Gaž 'šchyna stwořba, rědnej hoblazona,
Nam groni ƚaž' te stare powěscži
A nowe tež, kač Bog jo w luboscži,
Kenž pschi naš wóstanjo nepscheměnjona.

Ta ƚama luboscž nět tel' buži s Wami: —
Ten Bog huštyšchasch móžo módlenja,
A Wón ƚe bužo smilisch tež nad nami
A 'roschisch Waš do Wašchog' bydlenja;
Ab' luboscž wóschzojška Waš hochložila,
Ab' semja wóschzojška ƚe hupnyšchnila
Dla wjašolego ƚašejwiženja,
Dla pschichodnego Wašchog' kněženja, —
Ab' dušcha starejšchych ƚe wjašelila!

Ga póžčežo t nam! jo, póžčežo t našchym Błotam,
Žož strowy wětschil chórosčž hugóji:
Sse pschirownał jo tel' tym rajskim 'rotam
Ten kraj, žož Sserb ƚe hyschčeže nábóji!
Žož, napscheschiwo tym tež, kenž to njokšche,
Kenž raži do naš schišchčžali by nokšche;
Našch tjarliž hyschčeže snějo daloko,
A nábjaškemu Bogu hušoko: —
Ten ƚyłojt špawa, dasch ma tšchidła mokšche!

Ty pak, našch Wěrch, kenž smilnu měru snajošch,
 Bšchi hodlaru Ty byłojka tel' zošch:
 Ty nam zošch wóstajišch tu staru wěru,
 Tel' našchu staru rěz Ty lubujošch.
 Ty šam a šchytne lube knějstwo našcho,
 Jan' pójžežo how, žož wěrne Šerbstwo Wašcho
 Juž dawno zaka, ab' Wy pschijěli
 A raš te stare duby wizeli,
 Žož Kejžor Wilhelm tel' še wjašelašcho.

Ga Wam te luči budu nejšryšchnějšche,
 Te nejřědnějšche štruški kwitu Wam.
 Dla Waš te pošerpiny nejžyščejšche
 Šše blyščeže górej k módrym něbešam.
 Dašch na bogatu wjažu, dašch na chudu,
 Dla Waš te gwěšdki smilnej glědašch budu.
 Waš w zołne šchische wěšch bžo kólebašch,
 A hyščeže šłodšche Wam še roslėgašch
 To stare spiwaně tog' šerbskeg' ludu!

Ga daj nam chwatašch, na něbju našch Božo,
 Do šwěteg' doma Tvojog' bydlenja:
 Čtož k Šatscham hutschobu huzyščžišch móžo,
 Šušłyšch Ty pón jog' pschawe módlenja!
 Daj našłědk nam tog' Kejžorskego Prynza,
 Kenž ako šnant jo nalětnego šlyńza;
 Daj, ab' wón gluzně k nam še 'roschik nět,
 A wěž jog', jan' ša wěle gluznych lět,
 Do něbjaščeje šbožnosče bžes kónza!

2. Doma. Wěrno abo zowańe?

Jo to wěrno? Ně, ně; nam še zowało jo,
 Take gona ga njam'gu byšch wěrne:
 Kejžor Wilhelm našch šamrět? juž mimo by ščło
 Jogo kněženě šwětkle a měrne!

Bog wě, nam še zowašcho jan'.

78
Jo to wěrnno: Rejlsufchy našch Wěrch nět by byt
Pšchi tom dalokem mórju taf chórny?!
S požedanim tog' wětschika móz Wón by zut,
Kenž da poštraw psches Alpiske góry?!

Bog wě, nam ǝ zowašcho jan'.

Jo to wěrnno: Tog' Rejžora žowka by nět
Ssyna řgubila ř rafom a nana?!
By ta lubošč, kenž rošwjašelašcho řchen řwět,
Była ř tužyzu jan' řarownana?!

Bog wě, nam ǝ zowašcho jan'.

Jo to wěrnno: Te wjašokle zařny a dny,
Ak' my bydlachmy w měre a gluze,
Žuž na pscheze by pschejšchli, a řař by nět my
Sablu dejali řaržasch pschi ruze?!

Bog wě, nam ǝ zowašcho jan'.

Chtož jo huřnuł, Bog jomu to žyweńe daj
Górej na řebju tam, w řwójom raju,
Žož jo nalěto pscheze a kwischezny Maj,
Duřche řbužone tam powědaju:

Řam dołoj ǝ zowašcho jan'.

Alle ak' hobtužone ǝ myřlachmy taf,
Žo nam wěrnno jo, žo nam ǝ zowa,
Ga nam řněto jo žiwńe, głoř řlyřchachmy pař,
A řař powěřč nam pschichada nowa;

To řej' ǝ nam zowało jan'.

Ten našch Wěrch nět jo Rejžor, a doma jo řař,
Chwalisř Boga, taf žnyy a řtrawy;
Nět Wón nam tel' jo blisřto, Wón řnajo tel' nař;
Chwalisř Boga nět řwignjomy głowy:

To řej' ǝ nam zowało jan'.

Dr. Sauerwein

1887.

Schisřč Ssmolarejž knigřschisřčarńe w Budyřchyně.

Dopomnješe na ss. Cyrilla a Methodija.

Wot *M. Kósyka* (Dolnołužycana).

Co stoj mań sławna słowjańska
Na Welegraže zgromažona?
Glej, komu wóna podawa
Nět cesći wěnašk zwjaselona?
Chto jo ten proch tam spijucy
To lěto górej zbužony?

Glej ku cći swětej' Bratrowu
Se k njeju hymny rozlěgaju,
A janzele na gromadu
Žěk Bogu sobu zaspjawaju:
Až hucba Christa zrozymnje
Tež Słowjanam se powěže.

Nět Carnobog nic njeplaši,
Jog' wołtarje su přechyšone,
Zle duchy su se minuli
A třachoty su rozpłošone.
Ta křica, glej, na Golgatha
Ta take žiwy zgótowa.

We Bělobogu dobroši
Se zbóžne rano zabłyšćašo
Wot praweg' žrědla lubosći,
A dmychańc bhuda wotpadašo.
Ta křica, glej, na Golgatha
Jo drogownik tam do njeja. —

Ten pomnik stoj juž na rowje,
A Słowjana zas Słowjan wita,
Wše bratři spoznawaju se,
Jim nowy zwěstk tu z nowa swita,
Zwěstk bratřojskeje lubosći
Mjaz Słowjanami žywymy!

Amerika, Wellsburgh, Jowa.

38

0

1

Stwórty

37

serbski koncert

nězelu 4. oktobera 1896

we Bórkowach (D.-L.).

Prědny žěl.

1. „Mój dom.“ Chor muskich . Škroup.
2. „Něga a nět.“ Chor muskich . Kocor.
3. „Bog jo ta lubosć.“ Sopransolo . Ludowy głos.
(Słowa pódal Sauerwein.)
4. „Bóže slyńco domoj zěšo.“ Tenorsolo Kocor.
5. „Och gab ja była rožycka.“ Duo Kocor.
6. „Nowe Serbstwo.“ Měšany chor . Pólski głos.
7. „Nalěto.“ Měšany chor . Kocor.

Drugi žěl.

8. „Lubka leluja.“ Chor muskich . Seilař.
9. „Wójnski kjarliž.“ Chor muskich . Ludowy głos.
(Za mužski chor zestajał Wincař.)
10. „Na žajtšne slyńco.“ Sopransolo . Kocor.
11. „Dobry wjacor!“ Altsolo . Ludowy głos.
12. Zwěrna Hanka.“ Měšany chor . Kocor.
13. „Na drog.“ Měšany chor . Kocor.
14. „Zwěrne mysle.“ Chor muskich . Kocor.

1. Mój dom.

Žo jo mój dom, mój luby dom?
Wóda schuńi po nižynach,
Lěže schuńe po hušchynach,
Struže kwitu tud a tam,
Lubožnosć, žož poglědam.
A to jo ta rědna semja,
Semja serbska a mój dom,
Semja serbska a mój dom.

Žo jo mój dom, mój luby dom?
Wěš-li ty kraj huchwalony,
We nom lud tak hupyšchóny:
Žažnosć ma a žělabnosć,
Bobožnosć a wjažekosć;
To jo Šerbow gódny narod,
Mjaš Šerbami jo mój dom,
Mjaš Šerbami jo mój dom.

2. Něga a nět.

Ach mója gola ty selena,
Ach mója lubka ty zeriwna!
Luba jo gola ta selena,
Lubšča jo lubka ta zeriwna,
Aj, aj, ta běta a zeriwna.

Šchi mójom boze mě šejžefcho,
Lubožnie na mío tak glědašcho;
Luby mój, póščaj mě, grońašcho,
Ach jeje gubka tak wónašcho,
Aj, aj, kaž rože, tak wónašcho.

Nět wóna pšchez jo a daloko;
Šyma jo, šněg lažy dšymoko.
Ga bužo gola šaš selena?
Ga pščižo lubka ta zeriwna,
Aj, aj, ta běta a zeriwna.

6. Nowe Serbstwo.

Nascho Šerbstwo š procha stawa,
Stawa žywa narodnosć;
Wóžy duch nam móžy dawa,
Šbuži šwětu wjažekosć.
Wóšchžny kraj, šchašny raj,
Šstawa kuždy šajuskaj!

Šserby nowu šašej maju
Mažej do pšchichoda;
Móžne glóšy šagrimaju,
Až še góro hušchoba.
Wóšchžny kraj a t. d.

Nowe štyńžo huš'chojžone
Nědne šwětko rošnašo;
Až tež my šmy hušwolone,
To nam wóno pokažo.
Wóšchžny kraj a t. d.

Bratšchojstwo šeb' šawdawamy
W našchych šerbskich hušchobach,
Šsebe šjadnosć pšchišegamy
Š dobrym štatkam kužyžach.
Wóšchžny kraj a t. d.

7. Nalěto.

Nět kwitu štružki zeriwene ša šwěžen wjašokny,
:: A módre běke pšchińašo nam mjažez nalětny. ::

Nět štyńžo grějo šchoplejšche, a žen še pódlejšcha,
:: Bur glěda šašej wjažokšchy, gaž štupa do pola. ::

Te tešchazki tež pšchilešche š nam š kraja zušego
:: A špiwaju tak pšchijašnie wót Boga lubego. ::

Wy pšchijašchele, glědajšcho na Bože dobroty
:: A š nami pilnie šluchajšcho na šjarliž nalětny. ::

8. Lubka leluja.

38

Lubka leluja, rědnie šakwitka!
Žowcžo, brune, brune wóžko, šei še tu mńo,
Mója luboscž by a dušcha we mńo.
Šanka mója, dobru nož!
Mójo bogatstwo twója luboscž jo.
Žowcžo a t. d.
Gaž šchi newižim, šcherpim š tešchńenim.
Žowcžo a t. d.
Niz nepožedam, gaž šchi hupoškam.
Žowcžo a t. d.
Rědnym jańželam tebe pschirownam.
Žowcžo a t. d.
A rad humřesč kšchěš, neby tebe měš.
Žowcžo a t. d.

9. Wójski kjarliž.

Nasche gólžy š wójny jědu, huj! š wójny jědu,
Naschog' Pana kóna wědu, huj! kóna wědu!
Glědaj, kak ten ryšchar šejži!
Kak še jogo hoko šwěšchi!
Witaj Pan, witaj š nam,
Huj, huj, witaj Pan!

Wójnare š tej rěze pschidu, huj, rěze pschidu,
Naschog' Pana kóna myju, huj, kóna myju.
Glědaj, kak ten kón še šwěšchi!
Kak še jogo šedko bšyščyži!
Glědaj jan, šwercha Pan,
Huj, huj, witaj Pan!

Kogo šlěšy Pana wědu? Huj, Pana wědu?
Mjašy kšchawnem wójnskem rědu, huj, wójnskem rědu,
Glědaj, kak wón š semi glěda,
Kak še jomu droga űesda!
Nimski kral, Pana chwal!
Huj, naschog' Pana chwal!

Kněni, zošch wót bitwy ššyščasč, huj, bitwy ššyščasč,
Dejšč ty tošch tych gólžow pščasčasč, huj, gólžow pščasčasč!
„Kož ten pogrím došoj grima,
Tak tog' kněša šchěžka heja.“
Šo nasč Pan, witaj š nam!
Huj, huj, witaj š nam!

12. Zwěrna Hanka.

Tam je ššami rědna Šanka lubego row chropjašcho,
Žakowašcho šwójog' Šanka, rože na row šajžašcho:
Š hobspomńeńu, š dopomńeńu nalčentki a leluje.

Šofne rože š dopomńeńu, kaž by rědný űabogi,
Š lubošnemu hobspomńeńu módre űesapomńizki.
A te danki šu te šnanki jeju šwěrneg' hušnasčha.

88
Perwej dej se s' ižeju mózu hutšchoba mě huternušch,
Wózko mě se žmirtnej' mózu perwej derbi hugažnušch
Ak te zušcha, sbóžne gnušcha a tu lubošć sabudnu.

S'chowasch, sarysch do hutšchoby zu tu lubošć góruzu,
Žedna móž a žedne škósczi huternušch ju nebudu.
D, mój luby, naju sluby nimerne šche wóstanu.

13. Na drogu.

Kak stupa se lušchtne tak hobjadne
Pšes bšotka te selene;
Kak dycha se lažko a škobodne
Pšes póla te pižane:
Dyž kufawa s' dubika sawoła kuf,
Kufuf, kufuf, do šwěta kuf,
Dyž kufawa s' dubika sawoła kuf,
Kufuf, do šwěta kuf.

Sšwět wěliki, šchyroki, šchažny jo,
Šche tešchi nět spiwaju,
Šše kufa a sagroda šažmějo,
Dyž rože wóni duwaju:
Dyž kufawa a t. d.

Pšes góry a doły zu hōglědasch,
Sšwět rědny zu pšechožišch;
A póbla zu s' wjašelim šaspiwasch,
Šše s' kwětkami hupyšchnišch:
Dyž kufawa a t. d.

14. Zwěrne mysle.

Dasch, bratschi, bližšcha góžina mě wót waš žělišch bužo;
Waš namžo sabyšch hutšchoba, a deb' tež dalej južo;
Ta wěrna hutšchoba, ta nimer spomina,
Nimer, nimer spomina.

Kaž roža w gumnie kwišescho to našcho radowaně,
Dasch huleschi, zož mimo žo, wóstasch dej spominaně.
Ta wěrna hutšchoba a t. d.

Žeń kuzdy šlyžo dołoj žo a žajtšcha šašej stawa,
Tak našcha šwěrnosć nesgino a našcha lubošć pšchawa.
Ta wěrna hutšchoba a t. d.

Kraloju.

Strowe šchi pódari, šastojnik wóšchzojšti,
Twój wěrnny lud.

Měj ty we hutšchobe to šchašne wjašele:
Twój lud šchi lubo ma, kral, strowe šchi!

Byž ty, kral Wylem, how dlužo tog' luda s'chow,
Žešć Pšchuskeje.
Měj ty we hutšchobe a t. d.

Schifšezane pla D. Šentschela we Wórejžach.

Sserbski koncert

neźelu 3. januara 1904 wotpołna 5
w Bhlowe w Rowaliz žurli.

Prědny žěl.

1. „Moj wofchzoijski kraj“, kjarliž wot M. Kofyka.
2. „Błotka lube, ja waš snaju.“ Mužski chor.
3. Sonata wot R. Bohm.
4. „Sserbow wěra.“ Žylojski chor.
5. „Nafcho Sserbstwo.“ Mužski chor.
6. Sa klaviry a tšhubakny.
7. „Bože klyńzo domoj žěšcho“, wot Rozora. Solo.
8. „Mascheri dom.“ Žylojski chor.
9. „Nafch kronprynz w Błotach“, kjarliž wot Kofyka.

Drugi žěl.

10. Na klaviry sa 4 ruki.
11. „Ja serbski som.“ Solo a mužski chor.
12. „Moj dom.“ Solo.
13. „Kermušar a fryjar.“ Grasche sa 5 parschony.
14. „Moja Dorka“, wot M. Riesa. Žylojski chor.
15. „Dyž božeime tafchki lšchè dawasch.“ Sa dwa głoša.
16. a. „Buwow žni.“ }
b. „Buwow žěto.“ } Spiw a grasche. M. Riesa.
17. „Nowa brědnosć.“ Kjarliž wot M. Kofyka.
18. „Wojarski kuš“. Grasche sa dweju.
19. Schake rošgrono.

Sastupny peńes: 25 pń.

➔ Sserbske pschijaschele su how s tym pišmom
hutschobnie pschepšobone. ➔

Schischczal N. Lapstich we Borejzach.

08
Lupen Knecht, Schmeiß, Riese
Grundmann jr., Krüger, Metke,

Serbski koncert

něželu 24. septembra 1893

w kjarcme „zur Bleiche“ w Borkowach.

1. džel.

1. Hyšće Serbstwo nězgubjone. Chór.
2. Pod bělej brězyčku. Tenorsolo.
3. Z dychom swěteg Jana. Quartett z chórom.
4. Hanka, buž wjasela. Soloquartett.
5. a) Trompetar na krawnišću. Bassosolo.
b) Dwě rózičky mi kćeještej. Barritonsolo.
6. Dójžeńe a huwitańe. Chór.

2. džel.

7. Lužyca słowjanska. Chór.
8. Tud swětla rěka w goli. Soloquartett.
9. Wěš ty tón kraj. Bassosolo z chórom.
10. Winko stare. Tercett.
11. a) Štó radosć rjenšu dawa. Tenorsolo.
b) Dobru nóc tysac króc. Barritonsolo.
12. Naše Serbstwo z procha stawa. Chór.

1. Serbow narodny spiw.

Hyšće Serbstwo nězgubjone swój šćit we nas ma;
Nowy duch to hoslabńone mócne pozwiga:

Bog jo z nami, wězo nas,
Daš pon winikow jo wěle,
Serby, Serby wostanu,
Serby dobydnu.

Našych wóscow rěc a měno žaržmy husoko,
Daš mjaz nami žeden nějo, kenž jich zajšpijo.
Bog jo z nami atd.

Daš pon zlosć nas přegońujo, ab' nas požřela,
A tež šake hopytujo, ab' nam škojžela.
Bog jo z nami atd.

Serbow chwalbu, serbske słowa přemóc neskazy,
Bratšow móc jo hyšće strowa w kšasnej Łužicy.
Bog jo z nami atd.

Serbske pero nowe měna šedne zapišo;
Łužyca něj přewińona, naša wostańo!
Bog jo z nami atd.

3. Na rožu.

Z dychom swěteg Jana kwišo lubozna
Pólna roža rědna, rožow kralowka.
Aj, ty roža lubozna, ak ta mója nejlubša!
Aj, wy rože lubozne za te naše nejlubše!

Pólny mak se šyri pšawě z gjardosću,
Slabe pak se měri k twójom rownašu.
Aj, ty roža atd.

Nalchenk, ten se puka z głowku šyrokej,
Podermo pak kuka, lec ší rowny něj.
Aj, ty roža atd.

Somotki su rědne mēnše kwětaški,
Podla rože bēdne małe strusacki.
Aj, ty roža atd.

Pólna malva laka twója sotša byś,
Podermo pak caka tebe dogoniś.
Aj, ty roža atd.

4. Pastyř a Hanka.

Hanka, buź wjasela, źowčo, ty ředne,
Rownoź ty ňesela zernka how źedne.

Hanka, buź wjasela, gladke maš loski,
Nakladu do snopa złošane kłoski.

Hanka, buź wjasela. milňe se smějoš,
Sy-li tež syrota, klěba dosć změjoš.

Hanka, buź wjasela, ředna sy roža,
Klěbašk ši podawa zagon a brozda.

6. Dójžeňe a huwitaňe.

Was huwitam, wy husoknosći,
Wy naše góry zelene,
Wam podarim spiw poboźnosći,
Wy kaňenišća husoke:
:: Kraj Budyski :: :: ja huzwolu, ::
:: Ten na was glěda z radosću. ::

Was pogibnuš! o chto to wěri,
Wy husoknosći serbojske?
Chto licbu wašych lětow měri,
Wy stare głowy husoke?
:: Wot naroda :: :: do naroda ::
:: Wy glědašo tam do kraja. ::

Žo su te stow lět, žo te casy,
Žož přene slyňco swěšašo
Wam na křebjat a přežo zasej,
Ga škřokowy lěs zmakajo?
:: Wy skawy gruňšo, co jo šło, ::
:: Tych mrokawow wam přez coło. ::

Was huwitam, wy husoknosći,
Wy Bóže góry zelene,
Wam podarim głos poboźnosći,
Wy Łužycarē ňejstarše;
:: Wam słuša slawa ředňejša, ::
:: Wy lužycarē groźišća. ::

7. Łužyca.

Łužyca słowjanska, serbskich wóšcow kraj ty,
Kolebka Serbojstwa, zbóžnych mysłow raj sy!
Ty sy mój kraj wóšcny, tebe w myslach nosym,
Za tebe ňebjaske žognowaňe prošym.

Lužyca přijazna, mašerka ty miła!
K žyweńu mě sy tud na swět porožila;
W twójom chlódku buch ja góle wotkublane,
Z cerwěnym, žyžanym bantom hobwijany.

Lužyca lubozna, pyšna zemja mója!
Až góle glucne jo, cyni lubosć twója;
Na janželskich kšidlach copnu młodosć mója,
Z rědnymi struskami pyšni scodrosć twója.

Lužyca chwalona, kumpanka sy wěrna!
W žyweńu mě sy tud přewožečka swěrna;
Daš cas šerje sejo, přece gluka nejjo,
Mě se tud z lubosću twoje woko smějo.

Lužyca wóšcojska wostańo ten dom mój,
Až raz mě přewože tam, zož bužo row mój;
W Lužycy buch něga góle kolebany,
K měru ju huzwolu we nej zakopany.

8. Solo.

Tud swětla rěka w goli cesć twoju gluskoco,
Tam kužde spēlko w poli ho tebe prátkujo.
Před tebu ponižaju se pola hobsete,
A spod twój ščit se daju wše domy nazdalne.
Wót tebe kužda wacka ma radosć žyweńa,
Spiw nejmeńšego ptaška cesć twoju pohuša.

12. Nowe Serbstwo.

Našo Serbstwo z procha stawa, stawa žywa narodnosć;
Bóžy duch nam mócy dawa, zbuži swětu wjaselosć.

Wóšcny kraj, křasny raj,
Slawa kuždy zajuskaj!

Serby nowu zasej maju nažeju do přichoda;
Mócne glosy zagrimaju, až se gorjo wutřoba.
Wóšcny kraj atd.

Nowe slyńco hus'chojžone rědne swětlo roznjaso;
Až tež my smy huzwolone, to nam wóno pokažo.
Wóšcny kraj atd.

Bratřojstwo seb' powdawamy w našych serbskich wutřobach,
Seb'e zjadnosć přisegamy k dobrym statkam Lužycach.
Wóšcny kraj atd.

Šišćane w Smolařeje kniglyšićarni w Budyšynie.

Serby!

hušwolowarje, burja, želastere!

Žeń togo dohušwolowanja jo blisko. Sežo ga wěšte, komu wašch głoŭ dašch bužoŭcho?

Schakorate luže chojže něto po šbach hotofo a chytaju wam hwoje kopěńka na dwor, do wjaže a dojšchpy a kšče waš i takim na hwoj bof sporasch; woni powědaju wam i dganim, i něhromnymi kšowami a se slubeńami, kotarychž žaržasch namogu. A zo wam lube? — Wěńschu dań, tuńschu zarobu, krotšchu wojakštu službu, sewšchym žedno zto wězej a schakorate druge rědne wězy wam nalube; woni šu něspokoje i našchym kralojškim sastojanim, tak až še šda, až našch kraj jo ten nejnegluznějšch we zetem hwešče a wy něšćo niz ako hobšćěžkane a hmwěšane schłoby. Wot togo pał niz něpikaju, zogož mamy še žekowasch našchomu kejžoroju, wěrch Bismarkoju a kralojškim sastojanju. Komu ga mamy še žekowasch, až wot luži, lenž matu sašlužbu maju, danš še wězej něbeto? Komu mamy še žekowasch, až ša do šchule - chojžeńe še wězej niz něpikajš? Komu mamy še žekowasch, až ša stare a chore želastere we zašu, zož niz sašlužyšch namogu, še kraj stara? Komu mamy še žekowasch, až kšchajny mēr we našchom lanže, jo, we zetem hwešče hobšto? Šowazej nikomu ako našchomu kejžoroju, lenž mēržynoť zo bysch a jo to wězej, ako raš hugronik, mamy še žekowasch jogo ražišchelam a wěrnym pomoznikam, lenž wělgin rošymně šu kašne dali, až wot něhužytnych wězow hušofa dań še brašch dej, tejerownošći wot pšodow a schachich wězow, lenž i drugich semjow k nam pšchidu. Š togo pšchizo, až bur něto lepej možo hwoju trajdu pšchedasch ako šerwej, a až nišće luže danš wězej nědawaju, dofulž wot něhužytnych wězow, ako wot paleńza, hušchy danš še šeto. — A nějo to rědne tak? A tak ga dej mēr we kraju hobštasch, gaž i pšchawizy a i lewizy našchogo landu wěliše wojnstwa štoje, mimo mozneg wojnstwa? — A nějo nabogi kejžor Wilhelm byl ten přědny, lenž še hwojimi ražišchelami še wo to jo starasch, až luže, lenž na žeko du, we starých dnach a we chorošći tšchadajš nětrebaju, a něstara še našch nětejšchym kejžor teke lubošně ša te želastere? Šledajšcho, wot takich dobrych štatkow našchych kejžorow woni wam niz něpikaju. Woni šejže nejwězej we měšćanškich piwnych wjažoch, namšchu raži nějdu, Bože šłowo nělasuju; jich duchna zaroba jo ta mudrošč w lazškem duchu pišanych kopěnow, mjašy nimi jo wěle žydow, lenž i špenyymi graju ako i kamušchkami, a wot takego grašcha, kotarež jim kopizu peńes do kapše pora, nědaju žedneje dani. Šej, to šu te **sozialdemokraty**. Gaž jich wiziwy abo šlyšchymy, pšchizo nam ned to šłowo do myšli: Woni pšchidu k wam we wojznej draščje, nutšchikach pał šu tergate wěliki. Gaž woni še budu kněžyšch — tak woni napowědaju — ga smějo końž šcha nusia we hwešče. Potom žedna wojna še wězej wjašč žebužo, wojari něššu tšchone, žaš togo žeta jo krotšch, myto pał hušče. Šchje luže budu pon jabnate we samožeńu, žeden kněš, žeden šlužabnik — to bužo akle rědne! — tak wěle ako kuždem tšeba jo ku gluznem žyweńu, bužo won krydnusch — pon zomy še najěšč a napišch! — kšchěščijanjšwo, hužeńe we Božem dońte jo wotporane, manželšwo teke wězej nějo, nan něšnajo hwojo goše, žišchi něšnaju nana, žłowel něwě, kotra jogo žěńšta jo, žišchi budu we wěliškich domach wotkublańe, — kral wězej nějo, kněšwo bužo hušwolone, kužde léto nowe, joli tšeba, tež kuždy mjašez. Take šu našche **sozialdemokraty**, winiki kšchěščijanjšwa, kralojšwa a teke našchogo lubego kejžora. Gaby ša nimi šchlo, by witsche rebellion še sachopik, ako jaden wot jich wědnikow gronik jo: Schytkno, zož něto hobšto, dej še pšchewalisch, dašchi i kšchějšchelaschim, dašchi hynazej. Gaž take něpleki mož hu naš krydnu, potom:

běda nam a našym žišam!

Šich kandidat jo wěšty něšnaty želastere, loni i Grodka dla něměra hupołajany, jomu wěćze wašch głoŭ dašch namožošcho.

Našch kandidat jo

groba Dückler i Rogeńza,

bogabojasny, dobrošchivy a rošymny žłowel. Won še žaržy na ten bof, zož muže šedaju, lenž našchomu kejžoroju k pomozy kšče stojasch pšchi jogo staranju, aby kšchěščijanjšwe žyweńe hu naš bylo šdžaržane, aby mēr wentach a nutšchikach, wentach pšches mozne wojnstwo, nutšchikach pšches mērne hobrašowěše dobrych kašnow, še by šdžaržal, aby teke nišće luže wězej danšow nědali, ato pšchěnašć mozu, aby danš byl brany wot něhužytnych wězow, lenž i puchošče a i šufakošći šlužje, i krotkim, lenž

i Bogom ša kejžora a našch kraj głoŭyšch a še starasch kšče.

Towarštwo ša kralowěrne hušwolowanje.

Handwritten text, possibly a signature or name, written in a cursive script.

Sserbski swěžen

ńezelu 29. dezembra, wotpołna 5
w Rogosńej.

Prědny žěl.

1. „Najcho Sserbstwo“. Mužski chor.
2. „Moj dom“. Rogosjański chor.
3. „Moj wojchzójski kraj“. Kjarliž wot M. Kofyka.
4. Sonata wot R. Bohm.
5. „Sserbow wěra“. Žylojski chor.
6. „Dobru nož“. Solo.
7. Sa klaviry a tichubaty.
8. „Mascheri dom“. Žylojski chor.
9. „Pichědla jo Marija kuzelka“. Solo.
10. „Zejeć buži Bogu“. Rogosjański chor.

Drugi žěl.

11. „Ja herbiski kom“. Rogosjański chor.
12. Na klaviry ja 4 ruki.
- 13 a. „Buwow žni“. } Spiw a grasche M. Riesa.
- b. „Buwow želo“.
14. „Poljka reja“, na klaviry wot Scharwenka.
15. „Něga a nět“. Kjarliž wot M. Kofyka.
16. „Gaz kama pschežom“. Rogosjański chor.
17. „S dychom kwěteg Jana“. Quartett.
18. „Kermuschar a frjar“. Grasche ja 5 parschony.
19. „Wjazoty spiwar“ wot Sejlera.
20. „Moja Dorla“ wot M. Riesa. Žylojski chor.

Sastupny peńes: 25 pń.

Sserbske pschijaschele su how s tym pišmom
hutschobne pschepšohone.

Wolańe f huswolowanu ja reichstag na 16. juni 1905.

We zusehu našeje luboseži fu kejzoru a wošchzojskej semji hobroschijo se podpisanu komite na schyfkne

rolnikare, ruznikare, pschekupze a želaschere we našom krejsu.

My ňozomy s loyenom lutneg schyžuwanu a s ňepronnyimi gronami se f wam chylisch, kaž to, božko, wot welich partajow se staŋo, zož jaden schtand pscheschiwo drugego se schyžuwa, nē! my zomy jano waš pschošwisch, aby nam pomogali, sašej tafego huswolonego do reichstaga pošlasch, fenž naše požedaŋa tam hurwežo.

Našcha konservativska partaja jo ta jadnašama, fenž wot tog zaša, ako wercch Bismarck jo se služby stupil, se prozujō, aby kašne se dali

- 1) f hužytku schyck nimiskich rolnikarow,
- 2) f hužytku schycknož žela we kuždem hugbanu,
- 3) f hužytku želascherow we kuždem hužele,
- 4) f hužytku ruznikarow,
- 5) f hužytku zeleg šreneg schtandu we zelej Nimiskej!

Konservativska wotželba wojujo ňepschestawajuzy pscheschiwo pitwana sozialdemokratow, kotrež schyckno, zož nimiskemu mužoju šwete a droge jo, s nogami teptaju, — konservativske wojuju teke schyckne pscheschiwo lichomyšlonych a liberaliskich, fenž požedaju, až pešesyska deje scho pschawo mešch a šrenych a malych luži fu schklobam hugotowasch, wošebne šu liberaliske pschi wšchyknych kašnach te winiki rolnikarow byli. Ššromotne jo sa našch krejs, až šlednemu bu muž tych zerenych huswolony, muž, fenž jo winik krala, wošchzojskeje a šchesežijaŋstwa! Togodla smognišcho se schyckne f bitwe, aby se nam ražilo, to dobyšche sašej našchomu banarōju pschypnesch, kotryž banar to hopišmo ma:

„Š Bogom ja krala a wošchzojsku, ja kejzoriki štol a Božy holtar!“

Jaden taki muž, ako našch banar hušoko žaržy, kotaremuž my se zele dowerišch možomy, jo našch kandidat knēs

von Dirksen = Jessen.

Dajšcho jomu schyckne wašch głoš na 16. juniju,
a ňebrachuj žeden pschi huswolowanu!

Čen konservativski wahlkomitee!

28 Choschebusu, w augustu 1905.

Wubny Serbski zlowek!

Doknotuzyska **Maschiza Sserbska** swěschi lětoša swojo **25-lětne hobitajše.**

Maschiza Sserbska jo towaćstwo, kotarež 1880 pod wědnikojstwom nabožego kněša farara Teschnata bu založone. Zogo wotglědanie jo, Serbske knigly k pohuzenju a hochloženju dasch schischczasch tak dlužno, ako hyschczi jedna dušcha ja nimi požeda. A takich dušchow, požedajuzych ja pišmom we swojej Serbskej maschierinej rězy, jo hyschczi wěle. Kač wěle jo tych, kotarež duchnu zarobu su brali s p'atlat'skich a spiwat'skich kniglow, kač wěle jo tych, kotarež su s radošcju Serbske kniglizki pschelasowali a we swojej hutšchobe se žekowali tym, kotarež to wšchyno pišchu a hobitaraju. A taki žek bluscha nejperwěj spomnutej našcej **Maschizy**, pscheto we nej su wšchytne muže, kotarež hyschczi nězo žekaju ja Serbski lud a lubošcž k nomu maju. Do neta jo **Maschiza** na sthrzasczerake knigly schischczala a wot nich niži 15000 mjasny Sserbami rošpschedawala. Togodla se pschistoj, až wona swoj 25-lětny narodny žen dostojne swěschi.

Wa to bužo?

Tenšamy swěžen dej hysch lětoša na Michala, to jo

pětk, 29. septembra 1905 we Choschebusu

a bužo na tom dnu:

wotpošna ¼: **Swěženiska gromada** } hobej hu Michliža
wjazor 7: **Serbski konzert** } (w b'elem koju).

Na tej **gromaže** bužo se hulizowasch wot žela a hugbaia togo towaćstwa, budu se zešne diplomy rošdawasch tym, kotarež psches ze 25 lěta su pschi **Maschizy** podla byli a wšchake rědne a hužytne hobradowanja a rošpowědanja budu se stasch. Na tom **konzeršce** budu **Strobizanski, Werbanski a Zhlojske** spiwate a spiwarki kač tež kněža huzabniki wěle rědnych arijow nam spiwasch.

Na **gromadu** možo kuždy Serbski zlowek dermo pschisich, ja **konzert** bužo se niži 30 p'á. dejasch p'laschisich.

Pschošymy hutšchobnie, aby kuždy Serbski zlowek, tenž to lošeno do ruki dostaio, tam pschisichel a pošluchal a swoju hutšchobu rošgrěwal na Serbskich słowach a spiwaniach.

Kořenk, far. w Borkowach, **Kruschwiza**, f. w Werbnie, **Jordan**, kantor w Popojzach, **Patt**, kantor w Werbnie,
pschedbedar Maschize. drugi pschedbedar Maschize. spiwowar. myschynar.

Rocha, huschy farat w Wětošchoiwe, **Schwela**, kantor w Skjarbošcju,

Riese, kantor w Žyloiwe, **Ruba**, huzabnik w Sslomeju, **Rocha**, huzabnik w Tuteju, **Bieger**, farat w Bizju,

Riese, farat w Janšchojzach, **Schwela**, farat w Choschebusu.

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely German or Sorbian, covering the majority of the page. The text is mirrored across the page, suggesting bleed-through from the reverse side.]

[Handwritten signature or initials, possibly 'A. v. ...']

Koncert

k 25. založenškem swěžeńu

Mašice Serbskeje.

Pětk 29. septembra 1905, wjacor 7,
we Chošebuzu hu Michlica.

I. zěl.

1. Słowjanska reja. Na klavirach po 4 rukach	<i>Droňak.</i>
2. Žěk a chwalba. Měšany khor	<i>Weise.</i>
3. Rědna Lužyca. Muski khor	<i>Kocor.</i>
4. Na psězy. Měšany khor	<i>Krawc.</i>
5. Bóže slyńeko. Solo za tenor	<i>Kocor.</i>
6. Tam ze Idzami. Měšany khor	<i>Kocor.</i>
7. Arija. Za klaviry z jadnymi fidlami	<i>Čajkowski.</i>
8. a) Dobry wjacor. b) Sedalo žowčo.	Dwa-głosne . . . . . <i>Ludowy glos.</i>
9. Spiwańa móe. Solo ze 4-głosnym pšewodom	<i>M. Riese.</i>

II. zěl.

10. Wójnaške graše. Na klavirach	<i>Schubert.</i>
11. Zwězba nowa. Muski khor	<i>Kurt Krüger.</i>
12. We Blotach. Měšany khor	<i>Nimski glos.</i>
13. a) Za Kańeńcom. b) Plakała Hanica.	Solo za sopran . . . . . <i>Ludowy glos.</i>
14. Na Šymana Judy. Měšany khor	<i>Kocor.</i>
15. Želeńe. Muski khor	<i>Česki glos.</i>
16. Na kermušy. Klaviry ze 3 fidlami	<i>André.</i>
17. Kermušar a fryjar. Wjasola gra za 5 wósobow	<i>M. Riese.</i>
18. Zwěrne myšli. Muski khor	<i>Kocor.</i>

☛ Pši koncerše nekšeli kuriš. ☚

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

2. Žěk a chwalba.

(M. Niese.)

Dajšcho nam zeicž a chwambu spiwasch,
Dajšcho nam Bogu he želowasch,
Zogo mě dej klinzasch, křahajnie dej jutowasch
We psalmach a we křartizach.

Dajšcho nam we wšchych herbškich stronach,
Dajšcho nam we wšchych herbškich krajach
Glože herbšle swignusich, wele dušchow ščěgnusich
Ku lubej herbštej mašcheri.

Dajšči ta moz tog duchneg žela
Dobhdno hebe wezej pola,
Dajš ten duch he swiga, herbška rěz rostěga
We slowach a we křartizach.

3. Rědna Lužyza.

(S. Sejlat.)

Rědna Lužyza, pšchawna pšchijasna,
mójich herbškich wóšchzow kraj,
mójich šbóžnych myšlow raj,
šwěte hu mě twóje strony.

Bitwu bijachu, twardu selesnu,
něga našče wóšchzy wšče,
šaspiwachu křartize;
čto hūnjejo nět jich spiwny?

Boga Zarnego stare kralejstwo
rony něto hobydle,
kameně hu selene,
te lenž něga hollat běchu.

Š wěštej radosejzi nejhu góдали
wóne stare góдали,
zož ras Šerbitwo huchwali.
Zaš nět snani nepschashany.

Zaš ty pšchiduzny, bujosch šakwičej ty?
Ach, gab muže stanuli,
ša hwoj lud he žywili,
góдне nimer hobspomněšča.

4. Ha pšchěšny.

(S. Sejlat.)

Šwarzje, barze, ščezertotaju
luščnie našče kólaška,
pšchědnizam te nitki graju
pščes te palze póštažka.
Spěščna ruka chwambu dawa,
dašch jo mózna abo mala,
a tał tež pščes kólaško
roščjo w domě bogatstwo.

Klinzasch, binzasch i pšchawej pšchěšny
dej pón šchtuzka wjašola,
howaz drěmoška wšcho šlasty
a ta luba wóštuda.
Dajš pal pótom wóžlo luka
latu nitku pšchějo ruka
až heš luščtna pšchědniza
nenapšchějo sežolaša.

Dogodla wšchu chwambu dajny
herbškej pšchěny nadobnej,
i křani pótom namotajny
twardu nišch kaž lónopjej.
Šwjahelim gloš itakza šnjejo
a ta lodka i nim he šmějo,
až šaš platu kopiza
do něje bjo šyňona.

6. Swěrna hanka.

(S. Sejlat.)

Tam se lđjami rědna hanka
Lubego row chropjascho;
Zalowascho hwojog Zanta
Rože na row hajjascho.
Š hobspomněniu, i dopomněniu
Nalčeňki a letuje.

Pólne rože i dopomněniu,
Rědne al ten šabogi,
Š lubošnemu hobspomněniu
Wódre nepsapomnižti;
A te daňki hu te snanti
Zeju šwěrneg hujnascha.

Perwej dej he šleju mózu
Hutšchoba mě hutergnušch,
Wóžto mě se šmértnej mózu
Perwej derbi hugašnušch,
Al te zuscha, šbóžne gnušcha
A tu lubošej šabydnu.

Ššchowasch, šarnsch do hutšchoby
Zu tu lubošej góruzu.
Žedna mój a žedne šloščji
Hutergnušch ju šebudu
O mój luby, naju šluby
Nimernie wšče wóštanu.

8a. Wěrnny luby.

Dobry wjazor mašcheita,
Jo ta wascha žowka jo?
Trudlajdru, tralala,
Jo ta wascha žowka jo?

Mója žowka domá nej,
Wóna jo mě humrěla,
Trudlajdru, tralala,
Wóna jo mě humtela.

Gótz ten šawroschi lónika,
Rejtowascho na křarchob,
Trudlajdru, tralala,
Rejtowascho na křarchob.

Tišči ras křarchob hobrejt'wa,
Na jej' rowe wón šasta,
Trudlajdru, tralala,
Na jej' rowe wón šasta.

Jo šy ty mě žynila,
Až šy ty mě humrěla,
Trudlajdru, tralala,
Až šy ty mě humtela.

Jo ga na tom šwěšče zu,
Wšchytne luže gramuju,
Trudlajdru, tralala,
Wšchytne luže gramuju.

Neplaz, neplaz, luby mój,
Ščat jo w šwěšče žowčow doščj,
Trudlajdru, tralala,
Ščat jo w šwěšče žowčow doščj.

Žowčow jo na šwěšče doščj,
Ale žedna tat al ty,
Trudlajdru, tralala,
Ale žedna tat al ty.

8b. Čšcho wo jadnu.

Šsedalo žowčjo špód dubom,
Špód dubom šelenym,
A pšchijěl jo tam jěšdny i nej,
Na kónu na brunem, jederhej!

Jo ty tud želášch, žowzyschějo,
Špód dubom šelenym?
Šchujosch ty ščanty žyžane,
Wijosch wěnti rušchane, jederhej!

Dwa wěnta šom ja hujwila
Wót ruty drobneje,
Ten jaden debu lubem dašch,
Ten drugi šama měšch, jederhej!

To ja šči gronim, žowzyschějo,
Ten jaden dejšch mě dašch;
Nerosgniwaj ty jěšdneho,
Rosgniwaj lubego, jederhej!

Zoga mě jo wo jěšdneho,
Jěšdneho zusego!
Jěšdny ten mě pšchějž hujčjo
A šaš nepschijějo, jederhej!

Rubali hu he rubali
Tiščo křežli wó jej' wěnt;
Tał dlujžo hu he rubali,
Až do dná běšego, jederhej!

Jadnogo wječchu na harchob,
 Drugogo gózjoju,
 Tšehčwego, wěrnego lubego
 Na hwažžbu i niewestu, jederhej!

9. Spiwanja mój.

(M. Riefe.)

Gaž na nejhuškej góte stojm ja	Gaž we tej šhamnej góli stojm ja
A glědam dolej do blota,	A mě hobdajo ščižyna,
Ga spiwam ja, až rostěga	Ga spiwam ja, až rostěga
Góra a nižyna.	Góla a gusežina.

Gaž pšes datote póto du ja
 A wižim šchafne roscjeņa,
 Ga spiwam ja, až rostěga
 Bóža ze cž a chwalba.

11. Swěsba nowa.

(Ž. Roča.)

Bratšči herbste, nět powdajščo
 Ruže hebe i twardem iwěstju,
 Š hutschobu he wšichnłajščo,
 Zaržčo w zečži herbiku gwěsdu;
 Zož te wóšchžu swarbowachu,
 Zož nam šchafnje hobsiwachu,
 Zaržčo, bratšči, hušoto,
 Lubujscho.

Lubujscho, wy wšichjaschete,
 Šserbštu rěz we herbilem kraju,
 Šserbste spiwu, pšče wšcho iwete,
 Zož he jano šaspiwaju,
 Šserbste žowcjo, lube, jašne,
 Šserbste Bloto, rědne, šchafne,
 Huskej wšchog pal Lužuzu
 Rejtubichu.

13a. Sa kameńzom.

Sa kameńzom, ja górami tam iwelite hñegi hu,
 Šstnyžo na he nepšchžo, mjahez jim niz nešchkožži.

Gaby pšchichłi šchople wěšchju a te hñegi rostajali.
 Šsněgi te hu wottali a iwelite wodny hu.

Chtož ma lubku ja wódu, namóžo i nej pšes wódu:
 Gólz ma lubku ja wódu, namóžo i nej pšes wódu.

Gólz pšes wódu plějajščo, žowcjo jomu hñešchajščo.
 Šswězta chopi gašowajš, gólz he chopi šalěwajš.

13b. Plakala Haniza.

Plakala Haniza,	Pšchizješcho i nima,
Plakala Haniza hedy m lět	Pšchizješcho i nima pšchošarif,
Pšes hwojog lubeg,	Nekšchěšcho spiwajš,
Pšes hwojog lubeg meņa dla.	Nekšchěšcho spiwajš, bjatowajš.

Prěny raš gromaje,	To že mě neběšcho,
Prěny raš gromaje wjazetašchtej,	To že mě neběšcho pšchošarif,
We hwojom nowem,	To že mě běšcho,
We hwojom nowem šwateńu.	To že mě běšcho jeje luby.

14. Na Schymana Judy.

(S. Sejlač.)

Na Schymana Judy	Na Schymana Judy
Pšes chytamy šchudy	Du hñegi he schudy,
A rulajze pytamy	Mu topimy na luze,
A koly heš rějomy	A dujomy na ruze
Na Schymana Judy.	Na Schymana Judy.

Na Schymana Judy
 Šnėg pada na budy,
 Gaž bužo he nahypašch,
 Pón bužomy domoj gnašch
 Na Schymana Judy.

15. Želenie.

Kaš šchěžo žěli he,
 Daš take tužeņa,
 Gaž dej božnje tužeņa gronisch
 Mloženž how niewečje!

A mej hmej roštyl šchlej,
 Šsmej hobej plakatej;
 Šchěžo tež hmej šduchowatej,
 Bóžnje heš gronitej!

Dašch roštyl drogi du,
 Dašch tužne zašy hu!
 Raju lubošč nehušajšo
 Polni naju hutschobu!

Gaž humtošch, dašch tel mi
 Ššmeršch woko šazny,
 Jaden row dašch i wotpozynku
 Nama he wótwóri.

A take nawišmo
 Šše na row napischo:
 Riz wěz jeju šerosdžěli,
 Lubošč ta wóšajšo.

18. Swěrne mňkli.

(S. Sejlač.)

Dašch bratšči, bližšča gožina
 Mě wót waš žělišch bužo;
 Waš namžo šabnyšch hutschoba
 A deb' tež dalej južo;
 Ta wěrna hutschoba
 Ta nišer špomina,
 Nišer, nišer špomina.

Kaž roža w gumie kwěšchajščo
 To našcho radowaně,
 Dašch hulešči, zož mimo žo,
 Wóštajšch dej špominańe;
 Ta wěrna hutschoba atd.

Žeń luždy hłnyžo dolej žo
 A žajšchajša šašej stawa,
 Tak našchajšch šwěrnosč nešginšo
 A našchajšch lubošč pšchawa;
 Ta wěrna hutschoba atd.

Cottbus, Datum des Poststempels.
Gymnasialstrasse 12.

Euer Hochwohlgeboren

erlaubt sich der ergebenst Unterzeichnete auf das von ihm ver-
fasste und soeben erschienene

Lehrbuch
der Niederwendischen Sprache

Erster Teil: Grammatik. Preis 2,40 Mk., gebunden 2,80 Mk.

geziemend aufmerksam zu machen.

Seit Jahren ist von allen Freunden des wendischen Volks-
tums der Mangel eines geeigneten Lehrbuches dieser Sprache
schwer empfunden worden. Diesem Mangel will das vorliegende
Werk abhelfen, indem es auf wissenschaftlicher Grundlage eine
leichtverständliche Darstellung der wendischen Sprachformen gibt
und damit das schnelle Erlernen dieser Sprache ermöglicht.

Das Buch ist zu beziehen durch alle Buchhandlungen oder
auch direkt vom Verfasser.

Mit vorzüglichster Hochachtung

Euer Hochwohlgeboren

ergebenster

Schwela, Pastor.

Urteile

über

Schwela: Lehrbuch der Niederwendischen Sprache.

Teil I.

Lužica-Bautzen 1905, Nr. 11:

— — — Darum freuen wir uns besonders, daß der Verfasser gerade das Zeitwort so klar und eingehend behandelt hat . . . . Aus Schwela's Grammatik wird in Beziehung auf das Zeitwort auch der obersorbische Intelligent manches lernen können, aber auch die anderen grammatischen Teile sind gut, alle Hauptsachen und Besonderheiten sind zwar kurz, aber klar und deutlich hervorgehoben. Anerkennend erwähnen wir auch, daß das Buch in der analogen Schreibweise gedruckt ist. Ja, wir können aus vollster Überzeugung sagen: Schwela's niederwendische Grammatik ist in jeder Hinsicht die beste praktische Grammatik, die bisher zur Erlernung der wendischen Sprache geschrieben wurde.

Schriftsteller J. Bart-Ćišinski.

Deutsche Tageszeitung, 12. 6. 1906, Nr. 268:

Das vorliegende Buch hat einem wirklichen, seit lange bestehendem Mangel abgeholfen. Es fehlte bisher gänzlich an einer kurzgefaßten, den wissenschaftlichen Ansprüchen entsprechenden Grammatik der in vieler Hinsicht so interessanten niederwendischen Sprache, deren Klänge zu hören alljährlich die zahlreichen Besucher des lieblichen Spreewaldes die Gelegenheit haben. Wer sich über diese Sprache, ihre Stellung im Kreise der übrigen slavischen Sprachen und besonders auch über ihre Berührungen mit dem Deutschen leicht und schnell orientieren wollte, stand bisher ratlos da. Denn die im Jahre 1761 erschienene und nunmehr auch völlig veraltete niederwendische Grammatik von Hauptmann ist längst vergriffen, das „Kleine Lehrbuch der niederwendischen Sprache nach Ahns Methode“ von Dahle (1857) ist fehlerhaft und völlig unbrauchbar, die umfassende Laut- und Formenlehre der niedersorbischen Sprache von E. Mucke (Leipzig 1891), die auf die historische Entwicklung der Sprache und auch alle dialektischen Erscheinungen Rücksicht nimmt, dient in erster Linie wissenschaftlichen Zwecken. Umso mehr ist das jetzt erschienene Schwela'sche Lehrbuch zu begrüßen, das sicher von vielen Spreewaldgästen nunmehr neben dem obligaten „Spreewaldführer“ gekauft werden wird. Es ist eine in jeder Beziehung gediegene und empfehlenswerte Grammatik der heutigen niederwendischen Schrift- und Umgangssprache. — — —

Indogermanische Forschungen, 1906, Band XIX, 5:

— — — Das Schwela'sche Lehrbuch der niederwendischen Sprache ist in der Anordnung des Stoffes durchweg klar und übersichtlich und in der Behandlung desselben den wissenschaftlichen Anforderungen genügend und für seine Zwecke völlig ausreichend. Mit einem Worte, es ist die beste praktische Grammatik der wendischen Sprache und verdient es daher, von den weitesten, auch wissenschaftlichen Kreisen beachtet und gekauft zu werden.

Professor E. Mucke.

Mitteilungen des Vereins für sächsische Volkskunde,
1906, Heft 1:

— — — Die Grammatik ist klar geschrieben und im allgemeinen auch für den Laien verständlich . . . .

Professor Dr. Hans Stumme.

Dr. phil. Gustav Burchardi-London:

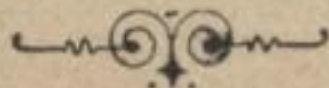
— — — ich entdeckte zu meiner großen Freude ein sehr reiches Material (spez. über das Zahlwort) in dem Buche, das auch viel vollständiger gegeben ist, als es gewöhnlich der Fall zu sein pflegt.

Cottbuser Anzeiger:

— — — Wir können das Buch, das mit viel Fleiß und Liebe zur Sache verfaßt ist, sowohl denen empfehlen, die diese Sprache schon durch den Umgang kennen, als auch denen, die sie erst erlernen wollen. Letzteren wird besonders der bald zu erwartende zweite Teil willkommen sein.

Weitere anerkennenden Besprechungen des Buches finden sich u. a. in

Neue Lausitzer Magazin, Band LXXXII, Görlitz,
Mitteilungen der Niederlausitzer Gesellschaft für
Anthropologie, Guben,
Deutsche Erde, Gotha,
Slovanský Přehled, Prag,
Nada, Serajewo.

Nochten bei Boxberg O.-L., Datum des Poststempels.

Ew. Hochwohlgeboren

erlaubt sich der ergebenst Unterzeichnete auf den soeben erschienenen zweiten Teil seines Werkes:

Lehrbuch der Niederwendischen Sprache

Cottbus 1911 — Selbstverlag
Pr. geb. Mk. 2,80, geh. 2,40

geziemend aufmerksam zu machen.

(Teil I erschien 1905 und kostet geb. Mk. 2,80, geh. Mk. 2,40.)

Dieser Teil enthält 68 Übungen zur Aneignung des grammatischen Stoffes, sowie ein dazu gehöriges wendisch-deutsches und deutsch-wendisches Wörterverzeichnis.

Die günstige Aufnahme des ersten Teiles des Werkes, über den einige Urteile nachstehend verzeichnet sind, läßt mich hoffen, daß auch diesem zweiten abschließenden Teil die gleiche Aufmerksamkeit beschieden sein wird.

Hochachtungsvoll und ergebenst

G. Schwela.

Zu beziehen durch alle Buchhandlungen oder unmittelbar vom Verfasser.

Sserbske towarstwo „Mlazeja“ s Budyschyna
 męschany khór   ✨ ✨ ✨   w Górnej Łužyzy

hugotuju nam we Werbnie něželu
 8. julija 1923 wótpoldna hofolo 4.
 we Böttcherojz karzúne:

Sserbski ludowny koncert.

Dirigent: Kněš Gustav Wowzeik. / Tenorsolist: Kněš Emil Schlemmer.

Po tym: Žiwadlo (theater) a reja.

Swěženiski porěd:

Wšě spiwy su na drugej strońe wótschischane.

1. Gerze graju.
2. Tšchi górnošerbske spiwy sa męschany khór:
  - a) Někna Lužyza . . . . . Kózor
  - b) Jož he módre, seleně . . . . . Kózor
  - c) Pšchawa šerbškojz . . . . . Estodeńt
3. Postrow a powitańe. (Kněš farat Schwela s Deschna.)
4. Tšchi dolnošerbske spiwy sa tenor-solo:
  - a) Ty mója góla . . . . . Kózor
  - b) Pód bělej brášyžu . . . . . Kózor
  - c) Dobru nóz . . . . . Nar. spiw
5. Gerze graju.
6. Dwa dolnošerbskej spiwa sa męschany khór:
  - a) Sa kámeńzom sa górami (5 głošnje) . . . . . Hobželač B. Krawz
  - b) Plakala Haniza . . . . . " B. Krawz
7. Dolnošerbski žortny spiw sa solo-kwartett:
  - Chošchobuski jermart (B. Krawz) . . . . . Nar. pěšer
8. Tšchi dolnošerbske spiwy sa męschany khór (hobželač B. Krawz):
  - a) Šyrotka na šjarchobe } . . . . . Nar. pěšnje
  - b) Hanča, ty brune wózto }
  - c) Kózka drěma }
9. Gerze graju.
10. Žiwadlo (theater): **Bežna banka.** (Wóšoby na drugej strońe.)

Lektury spiwow.

2. a) Rědna Łužyza.

1. Rědna Łužyza, spšawanja pšichjana, mójich herbšlic wóšchow kraj, mójich šóžnych myšlow raj, hódte hu mě trowje stony.

2. Witwu bijachu, twarbu selesnu, něga najsche wóšchze wóšchje spěwajo. Šchóha pójda wašche spěwjo?

3. „Woga Zarnego,“ stare kralestwo 'rony něto hobyble, lamene hu selene, te tenž něga holtat běchu.

4. Zajt ty pšchiduzh, bužošch jatwisč ty? Daj, gab muže staruli, sa hwoj lud he žiwili, gódne nimer hobšpomněšcha!

*) Zarny Wog, to jo jadna góra pla Budyšchyna, zož hu stare Šerby něga holtat měli.

2. b) Zož he modře, selene.

1. Zož he modře selene, našche góry blotla wsche, zož mě kraj, smafajzy, w suatej rězy póstrawi, tam moje hu wjašela, tam mója jo myšlizka, tam mě schěgno, tam zu ja!

2. Zož te swonn se zertibe, suě tať lube t hutschobe, do ihy glěda t wjazora, postojchana zertiwizka, tam moje hu wjašela, tam mója jo myšlizka, tam mě schěgno, tam zu ja!

3. Šdžež tam rěla pluskoze, pšches te hona domowne, do gatta, do rězki, hwešche bytšche gwěšchuzi, tam moje hu wjašela, tam mója jo myšlizka, tam mě schěgno, tam zu ja!

4. Zož te kwětki pišane, pšichne lufi domazne, zož tam našcho polo jo, žyto he tam smawujo, tam moje hu wjašela, tam mója jo myšlizka, tam mě schěgno, tam zu ja!

5. Zož mě wita narodny, dom a towaršch wjašohy, zož te suate žoweža hu, t wentam rutu tergaju, tam moje hu wjašela, tam mója jo myšlizka, tam mě schěgno, tam zu ja!

2. c) Wšchawa herbštočej.

1. Kiz he wěrne lubo maju, bywaju rad gromaže, mjaš hobo he dete snaju, w žele, gótu, towarštwe.

2. Zusa jo jim wšchytna swada, žeden hopor homuzny; tať tel lubošej t nimi chada, hobo na pusch nimerny.

3. Lud mój herbšli, buž mě strowy! ruze hebe sawdawaj, žedaj smušchichy hebe glowy, mjas hwojimi twat hwoj raj!

4. a) Ty mója góla.

1. Ach, mója góla ty selena, ach, mója lubka ty zeribena! Luba jo góla ta selena, lubšcha jo lubka ta zeribena.

2. Pšchi mójom bože mě hežajcho, lubošne na mno tu glědašcho. „Luby mój, póšchaj mě!“ gromajcho, ach, jeje gubla tať wókašcho.

3. Kět wóna pšchez jo a daloko, syma jo, hnež lažy dymolo. Wa bužo góla sať selena? ga pšchizo lubka, ta zeribena?

4. b) Pód bělej brášuzku.

1. Pód bělej brášuzku, na górze pšchede wšhu, tam hmej debnu noz he dalej, pšchčežen hmej tam pšchenteńalej: ta běla brášuzka, jo hobo šychuula.

2. Pód bělej brášuzku, na górze pšchede wšhu, jo wó: póruzhł mě Bogu, schěgmu na daloku drogu: ta běla brášuzka, jo hobo platafa.

3. Pód bělu brášuzku, neilubej něto du, pód nej hama něto honim*, hwoju tužnosč wšchu jej gromim: ta běla brášuzka, jo mója trošcharka.

4. Pód bělej brášuzku na nogo zakajch zu, ať jog' sahej hoglědoju, abo mě tam namataju: ta běla brášuzka, daťh row moj pšchilšchwa.

4. c) Dobru nož.

1. Měj ty dobru noz, měj ty dobru noz, och ty mója luba lubuzka! Sa to lubowańe, sa to šmarlotanje, och ty mója luba lubuzka!

2. Měj ty dobru noz, měj ty dobru noz, och ty mója luba lubuzka! Sa to lubowańe, sa to šmarlotanje, och ty mója mója luba lubuzka!

6. a) Sa Kaměnzom, sa górami.

1. Sa Kaměnzom sa górami tam wělike hneži h. t, hšhuzo na ne nepschizo, mjahez jim niz neschloži.

2. Gaby pšchilšli šchople wěšch a te hneži rostajali Šoněgi te hu wóttali, a wělike wódy hu.

3. Chtož ma lubku sa wódu, namožo t nej pšches wódu: Gólz ma lubku sa wódu, namožo t nej pšches wódu.

4. Gólz pšches wódu plěšcho, žowežo jomu hwešchachcho Šewězla chopi gahowaasch, gólz he chopi salěwasch.

6. b) Plakala Haniza.

1. Plakala Haniza hedyt lět pšches hwojog' lubeg' mě nja dła.

2. Přeni ras gromaže wjazetashčej, we hwojom nowem šwatenu.

3. Pšchizešcho t nima pšchoharit, neschěšcho spiwajch, bjatowajch.

4. To žen mje neschěšcho pšchoharit, to žen mej běšcho jeje luby, to žen sam běšcho rědny luby jej!

7. Chojšchebušili jermant.

1. Zo he stalo w Khóšchebusu, Khóšchebusu na jermanu? w Khóšchebusu, Khóšchebusu na jermanu, zo he stalo w Khóšchebusu na jermanu? Tafa mala hylorizka, tafa mala hylorizka, tona sakufala jo! Zo, tafa mala hylorizka, tafa mala hylorizka, tona sakufala jo! Głowku jomu rostepata, wóžto jomu hushchapaka, glówku jomu rostepata, wóžto jomu hushchapata, tafa mala hylorizka, tafa mala hylorizka tona pwalila, tona powalila jo!

*) Jermant jo marč.

8. a) Šyrotka na harchobe.

1. Šyrotka hobejšcha tšchi ras harchob, mašheki row jo tam nadejšcha.

2. Stawajšcho, mója mašchi, žišcho wy štibku mi wótšchajat.

3. Ty ga mašch mlodu mamu tam doma, dašch wóna štibku šchi wótkšchajo.

4. Mloda ma mama došč žwójich žišchi, hwojim tam terpeńki wóna pjazo.

5. Stawajšcho, mója mašchi, žišcho wy šgelko mě hupakšat.

6. Ty ga mašch mlodu mamu tam doma, dašch wóna šgelko šchi hupakšo.

7. Stawajšcho, mója mašchi, ja mójo góle wěz nještawam.

8. Lažy na hutschobe schěžki kamjen, lažy na wóžyma běly pšhajz, seleny dern pal na nogoma.

9. Žandžela t njebja dwa pšchilešchetej, pšchimješchetej šyrotku tam sa ruku, lešchetej t njeju pšchez do njebja.

8. b) Šanka, ty brune wóžto.

1. Šanka, ty brune wóžto, ja šchi dete wšim, we tej gušiej schčekowinže, na tej selenej kopize, hohej!

2. Šanka, ty módra gubka, ja šchi dete wšim, wóšrěž gubki běle subli, rědne na mno he hmejštožoch, hohej!

3. Šanka, ty běla nožka, ja šchi dete wšim, hwigaj nežtu, chwataj tšchoshku, pomgaj mě schěžku bańku najsč, hohej!

8. c) Šóžka drěma.

1. Šóžka drěma, kóžor brěmjo wěžo: Póšch, mója hajtka, póšch do zusego kraja, zož he luže dete maju, žlašch nje-trjebaju!

2. W zusem kraju njejšhu gošbje t jěži, pakošnej gni-lej nej; glob he t nima běži; aw mjaw, tať he žo tym gnilym a tym pakoščiwym!

10. Zežna bańka

abo Wóšchlawške wótpošlanže.

Wjažole grafche w dwanačich hustupach.

Wóšchobu:

Dr. Běrl	Marja, hšuhabna žowla pla	} Wóšchlawške wótpošlanže
Anna, jogo ženka	Běrlowych	
Wiska, Inenia bratšchowa žowla	Varan	}
(bratšchowa)	Wóžka	
Kito, schěchto	Žagnetko	

Mój dom

I.

Głos: In der Heimat ist es schön.

Doma, doma rědńe jo,
 Mě tam schytno swjaželjo,
 Tam mam lube pšchijašchele,
 Nana, mašch a drugich wele,
 Kenž mě raži witaju,
 Gaž k nim stupim do dworu.

Doma, doma rědńe jo,
 Milnej wětšch tam sadujo,
 Zož tam rěki kluškotaju,
 We nich lushtne ryby graju,
 Zož našch dwor a wjaža jo,
 Gutšchoba tam bydlišch zo.

Doma, doma rědńe jo!
 Domoj lubošcź schěgńo mńo.
 Zož tam Sserby pšchichadaju,
 Sserbski kjarliž sešpiwaju,
 Jano tam ja gluzny som,
 Zo tam stoj našch lubny dom.

3.

II.

Zo jo moj dom,
 Moj lubny dom?
 Woda schumi po nižynach,
 Rěža schumie po huchynach,
 Struže kwitu tud a tam,
 Lubošnošcź, zož poglědam.
 A to jo ta rědna semja,
 ∴ Semja serbska a moj dom. ∴

Zo jo moj dom,
 Mój lubny dom?
 Wěšch-li ty kraj huchwalony,
 We nom lud tať hupnischńony:
 Žažnošcź ma a žěłabnošcź,
 Pobožnošcź a wjažekošcź;
 To jo Sserbow godny narod,
 ∴ Mjas Sserbami jo moj dom! ∴

3.

III

Ludowe žakowańe.

Głóŕ: Szamemu Bógu w huschyńe.

My tužńe spominamy nět
 To zaschne kšchejpschelasche,
 Zož stalo ſe psches zety ſwět,
 Wschych ſkoſczow dohusnasche:
 Pſchut božy jo naſ pomarſkał,
 Tym winikam do ruki dał;
 A to dla naschych grěchow.

Na kšchawnem polu huſtręte
 Sefabijane laže;
 Nan, bratsch, ſyn, lubo pomęte,
 To žyweńe wsche waže.
 Sa naſ ſczo kšchěli poſcherpiſch,
 Sa naſ ſe dali huſmerschiſch;
 Kał žěł wam ſa to damy?

Aněš Božo, k tebe wołamy,
 Sztyſch naſcho pokoreńe,
 Te hudowy Schi powdamy,
 Buž ſyrotam chłožeńe.
 Wschym braschnym, bėdnyym pomogaj,
 Wschym nuſnym, tužnym pschichylaj
 Twóju wóſchzoiſtku luboſcž.

Twac Twójo kralejstwo hu naſ,
 Sbuž wěru, luboſcž wschuži,
 Dasch taſa ſkaſba žedńe ſaſ
 Njep'chizo do tych luži.
 Wsche grěchy wódaj ſmilńe nam,
 Buž ſczodry wschyńnym žłowekam,
 Wež naſ do twójog' raja.

Š. 1926.

III

